

Evaluering af

RO PÅ
RUSEN

Rusmiddelindsats på københavnske
uddannelsesinstitutioner og Center for Kompetence og
Brobygning

En indsats som led i samarbejdet mellem Socialforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen samt Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Viden- og kompetencecenter | Unge & Rusmidler

U-turn København, Center for Forebyggelse og Rådgivning, Borgercenter Børn og Unge,
Socialforvaltningen, Københavns Kommune, 2018

Gitte Mie Christensen

Viden- og kompetencecenter, Unge & Rusmidler

U-tur København, Center for Forebyggelse og Rådgivning, Borgercenter Børn og Unge,
Socialforvaltningen, Københavns Kommune 2018

Bidragydere: Johanne Møller, Nanna Lehmann, Ro på Rusens team og ledelse samt samarbejdspartnere

Indhold

Indledning.....	6
<i>Baggrund.....</i>	<i>6</i>
<i>Evalueringens formål og opbygning.....</i>	<i>7</i>
Resumé af hovedresultater.....	8
Data.....	11
DEL I. Erhvervsskole, produktionsskole og Københavns Kommunes Ungdomsskole.....	13
Om indsatsen.....	13
<i>Målgruppe.....</i>	<i>13</i>
<i>Målsætning.....</i>	<i>13</i>
<i>Aktiviteter.....</i>	<i>13</i>
Resultater.....	16
Aktiviteter.....	16
<i>Opsamling.....</i>	<i>16</i>
<i>Henvendelsesårsag (elever hos rusmiddelrådgiverne).....</i>	<i>18</i>
<i>Samtaler og aflysninger/udeblivelser.....</i>	<i>18</i>
<i>Afslutningsstatus.....</i>	<i>19</i>
<i>Klassedialoger, kompetenceudvikling og grupper.....</i>	<i>19</i>
Målgruppen – de unge i indsatsen.....	20
<i>Opsamling.....</i>	<i>20</i>
<i>Køn.....</i>	<i>20</i>
<i>Alder.....</i>	<i>20</i>
<i>Familiebaggrund.....</i>	<i>21</i>
<i>Hovedstof.....</i>	<i>21</i>
<i>Forbrug af hovedstof.....</i>	<i>21</i>
<i>Sidestof/andre stoffer.....</i>	<i>22</i>
<i>Udfordringer ud over rusmidler.....</i>	<i>22</i>
<i>Ville du have søgt hjælp vedrørende rusmidler, hvis der ikke var dette tilbud på din skole?.....</i>	<i>23</i>
Effekter/forandringer.....	25
<i>Opsamling.....</i>	<i>25</i>
<i>Rusmidler.....</i>	<i>25</i>
<i>Trivsel.....</i>	<i>28</i>
<i>Brobygning.....</i>	<i>28</i>
<i>Uddannelsessituation.....</i>	<i>29</i>

Socialfaglig hjælp – fik eleverne hjælp til det, de henvendte sig med?	29
DEL 2: Center for Kompetence og Brobygning	30
Baggrund.....	30
Målgruppe.....	31
Målsætninger	31
Aktiviteter.....	31
Resultater	33
Aktiviteter	33
Opsamling.....	33
Samtaler og aflysninger/udeblivelser (individuelle forløb)	34
Henvendelsesårsag (individuelle forløb)	34
Afslutningsstatus unge i individuelle forløb.....	34
Afslutningsstatus unge i gruppeforløb.....	35
Holdaktiviteter/oplæg.....	35
Målgruppen – de unge i indsatsen	36
Opsamling.....	36
Køn, alder og familiebaggrund.....	36
Hovedstof.....	37
Forbrug af hovedstof.....	37
Sidestof/andre stoffer.....	38
Udfordringer ud over rusmidler.....	38
Ville du have søgt hjælp vedrørende rusmidler, hvis der ikke var dette tilbud på CKB?	40
Effekter/forandringer.....	41
Opsamling.....	41
Rusmidler.....	41
Brobygning.....	44
Trivsel.....	44
Beskæftigelse.....	44
DEL 3. Samarbejdet med uddannelsesstederne, SUF og BIF	46
Samspejlet på produktionsskoler, erhvervsskoler og Ungdomsskolen.....	46
SUF-SUF- samarbejdet og Partnerskabet.....	47
SUF-BIF samarbejdet.....	49
DEL 4. Historier om unge i indsatsen	52
Om at have let adgang til rådgivning	52
Om rusmiddelforbrug og psykiatriske diagnoser.....	54
Brobygning som vigtigt redskab i indsatsen.....	55

Historier fra socialrådgiverindsatsen	56
DEL 5. Opsamling og væsentligste resultater	57
1) AKTIVITETER, MÅLGRUPPE OG EFFEKTER	57
2) SAMARBEJDET MED SUF OG BIF	59
3) UDFORDRINGER	60

Indledning

I 2015 blev en række nye indsatser målrettet psykisk sårbare unge og unge med rusmiddelproblemer, startet op på udvalgte københavnske erhvervsskoler, produktionskoler, Center for Kompetence og Brobygning (CKB) samt enheder under Københavns Kommunes Ungdomsskole.

Målet var at sikre en let tilgængelig, helhedsorienteret og sammenhængende hjælp til de unge med henblik på at understøtte deres forankring, fastholdelse og gennemførelse af uddannelses- eller beskæftigelsesforløb.

Indsatserne er finansieret af en fireårig budgetbevilling, hvis formål er *"at give sårbare elever, der er udfordret af et for højt forbrug af rusmidler eller lider af psykiske problemer som lavt selvværd, ensomhed, angst og depression, støtte til at gennemføre deres uddannelse og komme ud af et eventuelt misbrug."*¹

Indsatserne løber indtil videre til udgangen af 2018 og gennemføres som et partnerskab mellem Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF), Socialforvaltningen (SOF), Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF) og de deltagende uddannelsessteder og CKB.

Socialforvaltningens del af indsatsen er forankret i U-turn², der med budgetmidlerne etablerede den udgående enhed "Ro på Rusen". Ro på Rusen er en udgående, anonym indsats, der arbejder med tidlig opsporing og rådgivning af unge med trivsels- og rusmiddelproblemer. På de enkelte uddannelsessteder og på CKB samarbejder Ro på Rusens rusmiddelrådgivere og socialrådgiver med lokale nøglepersoner samt med SUF's psykologer fra "Ung i Forandring" og SUF's øvrige sundheds- og trivselsindsatser. Det fælles fokus er at få kontakt til frafaldstruede unge og give dem mulighed for anonyme samtaleforløb lokalt på skolerne og på CKB samt sikre brobygning til yderligere hjælp ved behov. Ro på Rusens rådgivere iværksætter desuden gruppeforløb og klassedialoger, og de understøtter lærere og vejledere med kompetenceudvikling og sparring. Indsatserne er forankret i lokale samarbejdsaftaler med ledelsen på de deltagende skoler og CKB.

Efter gode erfaringer med indsatserne i 2015 til 2017 bevilgede Socialudvalget midler til en udvidelse af Ro på Rusen i årene 2018 til 2021. Dette muliggør indsatser på flere uddannelsessteder – herunder en udbredelse til gymnasier (STX, HHX og HTX).

Baggrund

Baggrunden for bevillingen til Ro På Rusens indsatser var, at alt for mange unge i København ikke gennemførte en ungdomsuddannelse. De seneste tal fra UU København³ (oktober 2017) viser, at dette fortsat er et problem. Således havde kun 84 procent af de 24-årige københavnere gennemført en ungdomsuddannelse i 2017, hvilket vidner om, at der fortsat er et stykke vej til at nå målsætningen om at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse⁴.

Nationale tal viser, at frafaldet er særligt stort på erhvervsuddannelserne, hvor ca. halvdelen af eleverne falder fra, og i en årrække har tendensen været stigende. I forskningsrapporten "Fastholdelse af erhvervsskoleelever i det danske erhvervsuddannelsessystem"⁵ fra 2013 konkluderes det bl.a., at elevernes sociale, økonomiske, skolemæssige og etniske baggrund har betydning for frafaldssandsynligheden. Elever fra hjem, hvor forældrene har en lav indkomst og ringe uddannelsesbaggrund, elever der kommer fra familier med sociale problemstillinger samt elever fra familier med indvandrerbaggrund har således større risiko for frafald. Forskningsprojektet pegede desuden på, at skolerne og læ-

¹ Budgetnotat: Ø104 Hjælp til psykisk sårbare unge og unge med misbrug på erhvervsskoler og ungdomsuddannelser, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen, Københavns Kommune, 1. august 2014.

² U-turn er Københavns Kommunes rådgivnings- og behandlingstilbud til unge under 25 år, der har et problematisk forbrug af rusmidler. Det er også et tilbud til familie, netværk og professionelle omkring de unge. U-turn ligger under Center for Forebyggelse og Rådgivning.

³ Statistik UU København, oktober 2017, Københavns Kommune (statistikken er et øjebliksbillede)

⁴ Undervisningsministeriet: <http://da.cms.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/95-procent-maalsætning>, besøgt april 2018.

⁵ Aarhus Universitet:

http://psy.au.dk/fileadmin/Psykologi/Forskning/Forskningsprojekter/Fastholdelse_af_erhvervsskoleelever/Slutrapport28082013final.pdf

terne kun i begrænset omfang støttede eleverne aktivt i at håndtere de store udfordringer, som de oplevede med "kombinationen af uddannelse, kærestesorger, boligproblemer, økonomiske problemer, familiekonflikter samt eventuelt misbrug eller lavt selvværd" og at "det er en vigtig pointe, at det ofte er her, at en af årsagerne til frafald skal findes".⁶

Erfaringer fra kontakten med såvel erhvervsuddannelser som andre ungdomsuddannelser, produktionsskoler, Ungdomsskolen og beskæftigelsesindsatser for unge københavnere vidner om, at der er fokus på denne problemstilling. Lærere, vejledere og mentorer yder en indsats i det daglige, men skolemes efterspørgsel efter hjælp fra kommunens tilbud på henholdsvis social- og sundhedsområdet viser, at der er behov for en fælles indsats for at hjælpe de sårbare unge – unge med sociale og/eller psykiske vanskeligheder, og herunder unge med rusmiddelproblemer. Erfaringerne viser desuden, at det er vigtigt, at hjælpen er tilgængelig dér, hvor de unge er i hverdagen. Mange unge oplever først sent, at de har brug for hjælp, og mange henvender sig ikke af sig selv. Det er desuden ofte vanskeligt for vejlederne at brobygge de unge til relevante tilbud i kommunen.

Med Ro på Rusen og BIF-SUF-SOF samarbejdet er der etableret en indsats, som søger at imødekomme skolernes efterspørgsel. Siden 2015 har Ro på Rusen etableret aktiviteter på et stigende antal uddannelsessteder og dækkede pr. 31. december 2017 rusmiddelindsatsen på CKB og otte uddannelsessteder: Erhvervsskolen SOPU, Københavns Kommunes Ungdomsskole, Den Økologiske Produktionsskole, Produktionsskolen på Høffdingsvej, Produktionsskolen KUBA, Hotel- og Restaurantskolen, Niels Brock og Technical Education Copenhagen (TEC).

I perioden 2015 til 2017 bestod Ro på Rusen af otte rusmiddelfaglige rådgivere og én socialrådgiver (i alt 6,5 årsværk).

Evalueringens formål og opbygning

Denne rapport er en evaluering af Ro på Rusens indsats på de otte uddannelsesinstitutioner og CKB i perioden 2015-2017.

Formålet er at:

- Afdække indsatsens aktiviteter, målgruppe og effekter
- Afdække erfaringer fra samarbejdet med uddannelsesstederne, SUF og CKB (BIF)
- Belyse væsentligste opmærksomhedspunkter/udfordringer
- Belyse udviklingsfokus i indsatsen

Evalueringen starter med en opsummering af hovedresultaterne, hvorefter datagrundlaget præsenteres.

Herefter er evalueringen opdelt i fem dele.

I *del 1* præsenteres alle data/resultater af indsatsen på erhvervsskolerne, produktionsskolerne og Ungdomsskolen. Del 1 er opdelt i tre afsnit som afdækker hhv. aktiviteter, målgruppen og effekter af indsatsen. Resultaterne er primært baseret på kvantitative data.

Del 2 afdækker alle data/resultater af indsatsen på Center for Kompetence og Brobygning (CKB).

Del 2 er, ligesom del 1, opdelt i tre afsnit, som afdækker hhv. aktiviteter, målgruppen og effekter af indsatsen. Resultaterne er primært baseret på kvantitative data.

Del 3 afdækker erfaringer fra samarbejdet med uddannelsesstederne, SUF og CKB (BIF). Del 3 er baseret på både interviews, møder, møder/samtaler med Ro på Rusens rådgivere, samt samarbejdspartnere fra SUF, BIF, skolerne og CKB.

I *del 4* præsenteres syv forskellige cases fra Ro på Rusens indsats. Casene er fortalt af Ro på Rusens rådgivere og giver indblik i, hvordan rådgiverne og socialrådgiveren arbejder med at hjælpe de unge.

Afslutningsvist opsamles evalueringens væsentligste resultater, udfordringer og videre udviklingsfokus i *del 5*.

⁶ "Forskningsprojekt om fastholdelse af erhvervsskoleelever i det danske erhvervsuddannelsessystem – kort version", v. Forskere og Phd-studerende fra Aarhus, Aalborg og Roskilde Universitet samt KORA har deltaget i projektet, 2013, Kort version/fuld rapport på "psy.au.dk/frafald".

Resumé af hovedresultater

RUSMIDLER

I alt 58,6 % af de unge, der har gennemført et forløb på skolerne og CKB har ophørt, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

Uddannelsesstederne: 63,2 % (ud af 117)

CKB: 54,5 % (ud af 134)

I alt: 58,6 % (ud af 251)

TRIVSEL OG UDDANNELSE

Der ses en positiv udvikling i de unges selvvaluerede trivsel, og mere end hver tredje (36 %) af de unge på skolerne har oplyst, at det går bedre med at passe skolen ved den afsluttende samtale.

BROBYGNING

I alt 21 % af de unge på skolerne (22,2 %) og CKB (19,3 %) er brobygget til andre tilbud (fx U-turn, andet rusmiddelbehandlingstilbud, Ung i Forandring eller psykiatrien).

OPSPORING AF UNGE OG TIDLIG INDSATS – ET STIGENDE ANTAL UNGE FÅR HJÆLP

475 elever på otte forskellige *uddannelsesinstitutioner* har været til rådgivning hos Ro på Rusen i perioden 2015-2017. Siden indsatsens opstart har der været en markant stigning i henvendelser – fra 85 henvendelser i 2015 til 244 henvendelser i 2017 - ca. tre gange så mange henvendelser.

På CKB har i alt 311 unge har været i rådgivnings- eller gruppeforløb i perioden 2015-2017. Tilgangen til tilbuddet på CKB har været nogenlunde stabilt alle tre år.

HJÆLP VIA KORTVARIG INDSATS

Data for gennemførte forløb viser, at gennemsnitlængden er hhv. 7,1 og 7,3 samtaler pr. forløb på skolerne og CKB. Dette vidner om, at de unge kan hjælpes gennem en relativ kortvarig indsats ude i deres nærmiljø.

UDBREDELSE AF VIDEN OM RUSMIDLER OG OPKVALIFICERING AF PERSONALET PÅ SKOLERNE

Ro på Rusen har gennem klassedialoger, workshops og undervisning været i dialog med unge og udbredt viden om rusmidler til i alt 2182 unge på 10 forskellige uddannelsesinstitutioner og CKB.

Ro på Rusen har afholdt fem to-dages kurser og flere temadage for både undervisere, vejledere og mentorer.

MÅLGRUPPEN – DE UNGE I INDSATSEN

De unge på *uddannelsesinstitutionerne* er karakteriseret ved at have en lille overvægt af kvinder (58,5 %). 27,0 % er under 18 år. 84,4 % har hash som hovedstof, mens alkohol er det næstmest brugte hovedstof (6,7 %). Omkring halvdelen (50,9 %) angiver, at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt. 39 % angiver, at de bruger andre stoffer end hovedstoffet.

På CKB ses en overvægt af mænd (68,6 %), og gennemsnitsalderen er 24,6 år. Størstedelen har hash som hovedstof (70,6 %) efterfulgt af alkohol, som er hovedstoffet for 16,4 %. 67,8 % angiver, at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt. 32,6 % angiver, at de bruger andre stoffer end hovedstoffet.

EN MÅLGRUPPE MED KOMPLEKSE UDFORDRINGER

Overordnet for både skolerne og CBK tegnes et billede af en udsat gruppe unge, der, udover problemer med rusmidler, er belastet af komplekse problemstillinger, som kan have stor betydning for deres handlemuligheder og succes på skolerne og vejen mod uddannelse/beskæftigelse på CKB.

UNGE MED ANDEN ETNISK BAGGRUND END DANSK

Den lokale rusmiddelrådgivning ude på skolerne og på CKB betyder, at flere unge med anden etnisk baggrund får hjælp. Denne målgruppe har tidligere været svær at nå for U-turns rådgivnings- og behandlingstilbud. I alt 29,3 % af Ro på Rusens unge på skolerne, og 27,3 % af indsatsens unge på CKB, angiver, at de har en anden etnisk baggrund end dansk.

SUCCES MED OPSPORING AF EN UDFORDRET GRUPPE UNGE

67,2 % af de unge, der henvendte sig til rusmiddelrådgiverne på *uddannelsesstederne*, og 40,6 % af de unge i de individuelle forløb på *CKB* angav ved første samtale, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på deres skole/CKB.

SAMARBEJDET MED SUF OG BIF

Overordnet er der gode tilbagemeldinger om SUF-SOF-samarbejdet og BIF-SOF-samarbejdet.

Det er en stor styrke, at man har tænkt hhv. trivsels-, psykisk- samt fysisk sundhed og beskæftigelsesindsatser sammen med Ro på Rusens rusmiddelindsats, da de unge får en mere helhedsorienteret indsats, der har fokus på at fastholde de unge i uddannelse eller hjælpe dem i beskæftigelse.

UDEBLIVELSER OG FRAFALD

Trods en høj gennemførelsesprocent, bliver omkring hver femte aftale ikke afholdt, da den unge aflyser eller udebliver. Aflysninger og udeblivelser er en problematik, som Ro på Rusens rådgivere har været opmærksomme på siden opstart.

BROBYGNING

Resultaterne viser, at indsatsens målgruppe er udfordret af komplekse problemstillinger ud over rusmidler. Dette har blandt andet betydet, at der har været behov for brobygning i flere forløb end først antaget.

Brobygning af de unge til andre tilbud kan være udfordrende – og kan derfor kræve en del tid og ressourcer fra rådgiverne. Af udfordringer nævner rådgiverne fx ventelister til psykiatrien, at de unge ikke har lyst til at bryde relationen til rådgiverne, og at de unge kan være "institutionsforskrækkede" – og ikke vil være en del af "systemet".

10 SAMTALER ER IKKE ALTID NOK

I nogle tilfælde er 10 samtaler ikke tilstrækkeligt for de unge. Målgruppen har flere udfordringer end først antaget, og en del af de unge har behov for brobygning. I brobygningen arbejder rådgiverne på at følge den unge helt til dørs, så den unge ikke slipper, før de er sikkert videre. Blandt andet derfor kan rådgiverne ikke altid afslutte et forløb indenfor rammen på 10 samtaler.

UDVIDELSE AF INDSATSEN

I 2018 har Ro På Rusen fokus på etablering af samarbejder med flere uddannelsesinstitutioner for dermed at nå ud til flere unge. Samarbejde med fem nye uddannelsesinstitutioner er allerede under opstart, da Ro På Rusen i budgetaftale 2018 fik tildelt midler til udvidelse af indsatsen (2018 til 2021). Midlerne til udvidelse blev ansøgt under forudsætning af, at grundbevillingen (Ø104) fortsættes.

UDVIKLING OG STYRKELSE AF BIF-SUF-SOF SAMARBEJDET PÅ TVÆRS

Såvel ledelsen i Ro på Rusen (SOF), Ung i Forandring (SUF) og på CKB (BIF) understreger, at det er væsentligt med fortsat fokus på at videreudvikle samarbejdet på tværs af forvaltningerne, så den helhedsorienterede indsats og samarbejdet om de unge sker på bedst mulig vis.

OPSPORING AF FLERE UNGE

Der vil fortsat være kontinuerligt fokus på at skabe synlighed omkring indsatsen med henblik på at opspore og nå flere unge. Både undervisere, vejledere og mentorer spiller her en væsentlig rolle, da det er dem, der i første omgang skal opdage problematikken og hjælpe de unge videre til tilbuddet. Derfor vil der fortsat være fokus på at understøtte lærere og vejlederes kompetencer i arbejdet med tidlig opsporing, motiverende samtaler og brobygning til rusmiddelrådgiverne.

NEDBRINGELSE AF UDEBLIVELSER OG FRAFALD

Ro på Rusen gør løbende en indsats for at fastholde de unge og øge fremmødet til samtalerne (fx ringe eller sms'e de unge før samtalerne). Data viser dog, at omkring hver femte samtale ikke bliver afholdt, fordi den unge enten aflyser eller udebliver. Erfaringer viser, at de unge har mere stabile forløb med større fremmøde, når der er et tæt samarbejde mellem vejleder/mentor og Ro på Rusen-rådgiverne. Et væsentligt udviklingsfokus er derfor at skabe tættere samarbejde mellem Ro på Rusens rådgivere og personale/mentorer på skolerne og CKB.

UDVIKLING AF INDSATSERNE

Der er fortsat fokus på at udvikle og tilpasse aktiviteterne i indsatsen til skolernes og CKB's behov og rammer.

Data

Evalueringsrapporten er primært baseret på kvantitative data fra aktivitets-, målgruppe-, og effektregistreringer.

Alle kvantitative data er indsamlet i perioden 2015 til og med december 2017.

Derudover benyttes kvalitative data fra interviews, møder og/eller samtaler med Ro på Rusens rådgivere og samarbejdspartnere fra SUF, BIF, skoleme og CKB.

Der benyttes desuden cases/ungehistorier, som er udarbejdet af Ro på Rusens rådgivere.

De kvalitative data er indsamlet i perioden 2016 til marts 2018.

For at kvalificere indsatsen undervejs, er der desuden løbende lavet interviews med unge. Disse er ikke medtaget i denne rapport, men er benyttet til løbende udvikling af indsatsen.

Dokumentationspraksis – kvantitative data

Ro på Rusen indsamler systematisk data via webbaserede spørgeskemaer. I perioden 2015 til august 2017 indsamledes data i programmet EasyResearch, og i september 2017 overgik registreringen til programmet SurveyXact.

Det overordnede formål med dokumentationen er at indsamle viden om:

- Indsatsaktiviteter (antal unge, antal samtaler, klasseaktiviteter mm)
- Målgruppen (karakteristika og udfordringer)
- Udvikling i forandringsmål (effekt)

De individuelle rådgivningsforløb registreres med to forskellige skemaer; et baselineskema til første samtale og et opfølgende skema til alle opfølgende samtaler og den afsluttende samtale. Der foretages registreringer til alle samtaler.

Samtaleme med socialrådgiveren registreres i et skema udarbejdet særligt hertil.

Besvarelserne foretages af de unge selv på lpad eller i samarbejde mellem ung og rådgiver (rådgiveren stiller spørgsmålene til den unge) til samtalen.

Al data eksporteres fra EasyResearch/SurveyXact til Excel, hvor data behandles.

Gruppeforløbene på CKB

I gruppeforløbene baseres registreringen på fire forskellige selvregistrerede spørgeskemaer. Et baseline spørgeskema til den indledende samtale, et midtvejsskema, som afdækker mere om de unges liv, et afsluttende spørgeskema ved gruppeforløbets afslutning samt et spørgeskema ved gensynet tre måneder efter gruppens afslutning.

Registreringen af gruppeforløb har indtil september 2017 foregået i papirudgaver, som efterfølgende er indtastet i statistikprogrammet SPSS, hvor data ligeledes er bearbejdet.

Derudover benyttes CKB's registrering af de unges beskæftigelsesstatus, som trækkes årligt.

Opmærksomhedspunkter for de kvantitative data.

Ro på Rusens dokumentationspraksis er udviklet sideløbende med indsatsens opstart i 2015, og skemaerne blevet derfor ikke pilottestet inden opstart. For at øge validiteten, blev der i udviklingen af skemaerne taget udgangspunkt i blandt andet Center for Rusmiddelforsknings UngMap-skema⁷, som benyttes i U-turns behandling. Da Ro på Rusens indsats er anonym og kortvarig, vurderedes spørgsmålene fra UngMap at være for komplekse og omfangsrige, og

⁷ Link til UngMap-skema: http://psy.au.dk/fileadmin/site_files/filer_rusmiddelforskning/dokumenter/ungmap/UngMap_misbrug.pdf

skemaerne er derfor udviklet med *inspiration* herfra. Dette har medført, at nogle spørgsmål – fx spørgsmålet om de unges familiebaggrund, samt målingen af de unges forandringer i trivsel og rusmiddelforbrug, er "forenklet", hvorfor resultaterne ikke direkte kan sammenlignes med fx behandlingen i U-turn.

Dokumentationspraksis er løbende blevet evalueret og revideret for at optimere registreringen. Senest er der sket ændringer i effektmålingen af rusmidler, uddannelse og trivsel efter en evaluering af data i forbindelse med overgangen fra EasyResearch til SurveyXact.. Data fra de to systemer er i rapportens resultat afsnit integreret på bedst mulig vis, og der er tilføjet bemærkninger, hvis sammenlægningen har betydning for præsentation af data.

Derudover skal data læses med følgende forbehold:

- Det er selvrapporterede spørgeskemaer, og der er derfor risiko for, at de unge enten under- eller overrapporterer fx forbrug af hovedstof og trivsel.
- Skemaerne benyttes ikke ens hver gang, hvilket mindsker validiteten af svarene. Besvarelserne foretages af de unge selv på lpad, eller i samarbejde mellem ung og rådgiver i samtalen. Derudover kan der være forskelle i hvornår i samtalen, skemaet udføres. Det blev vurderet bedst for dataindsamlingen at lade indsamlingsmetoden være op til rådgiveren/den unge og den konkrete situation.
- Ved nogle spørgsmål er der en stor andel af uoplyste, hvorfor resultaterne skal læses med forehold.
- I nogle opgørelser/tabeller er antallet af besvarelser meget lille og skal derfor læses med forbehold.

DEL I. Erhvervsskolerne, produktionsskolerne og Københavns Kommunes Ungdomsskole

Del I omhandler Ro på Rusens indsats på erhvervsskolerne, produktionsskolerne og Københavns Kommunes Ungdomsskole (herefter benævnt enten uddannelsesinstitutionerne, uddannelsesstederne eller skolerne).

Om indsatsen

Målgruppe

Indsatsens primære målgruppe er elever, der har et problematisk forbrug af rusmidler og derved er frafaldstruede. Målgruppen inkluderer også elever, der har et eksperimenterende forbrug af rusmidler, hvor en tidlig indsats kan forebygge et problematisk forbrug.

Indsatsens sekundære målgruppe er skolernes lærere, vejledere og andet personale, som gennem sparring og undervisning bliver klædt bedre på til at opspore elever med rusmiddelproblemer og til at håndtere rusmiddelproblematikker blandt eleveme.

Målsætning

Målsætningen for Ro på Rusens indsats er at understøtte elevernes fastholdelse og gennemførelse af uddannelsesforløbet.

Indsatsens mål er at:

- Understøtte opsporing af sårbare elever og sikre tidlig indsats
- Hjælpe eleverne til at ophøre eller reducere deres forbrug af rusmidler
- Hjælpe eleverne til bedre trivsel og mestring af eget liv
- Eleverne brobygges til relevante tilbud efter behov
- Udbrede viden omkring rusmidler og den hjælp, de unge kan få
- Opkvalificere personalet på skolerne til at få øje på, og tale med, elever, der har trivsels- eller rusmiddelproblemer

Aktiviteter

Indsatsen er tilrettelagt i tæt samarbejde med skolerne og tager udgangspunkt i de lokale behov og rammer. Indsatsen foregår i skolernes egne regi og består af aktiviteterne:

- Anonyme, individuelle rådgivningsforløb med op til 10 samtaler – herunder brobygning til anden behandling hvis det skønnes relevant
- Socialfaglig rådgivning – rådgivning omkring sociale og økonomiske problemstillinger ved socialrådgiver
- Dialog med elever (klassedialoger, undervisning eller workshops)
- Gruppeforløb ad. hoc.
- Kompetenceudvikling af personalet på skolen (fx vejledere, undervisere og udvalgte nøglemedarbejdere) via sparring, temadage og kurser
- Udvikling af trivsels- og rusmiddelpolitikker samt praksisnære handleplaner

Anonyme, individuelle rådgivningsforløb

De anonyme samtaler tilbydes til elever, der selv har et forbrug af rusmidler, eller elever, der er bekymrede for en klassekammerat eller anden relation. Samtalerne foregår på skolen, medmindre den unge foretrækker at mødes et andet sted, og det er som oftest aftalt med skolen, at eleven ikke får fravær for at deltage i rådgivende samtaler med Ro på Rusen.

For nogle unge kan samtaler med en rådgiver være nok til at hjælpe dem videre, og for andre er rådgivningen hos Ro på Rusen et skridt imod mere intensiv hjælp for eksempel i U-turn eller i psykiatrien.

De unge kan selv henvende sig til Ro på Rusens rådgivere, men erfaringen er, at størstedelen er henvist eller på anden måde hjulpet ind i tilbuddet af fx en underviser, vejleder eller andet skolepersonale pga. bekymring for den unge. På nogle skoler benyttes Ro på Rusens tilbud desuden som en slags "foranstaltning" for elever, der er frafalds- eller udsmidningstruede. Dette betyder, at nogle unge starter i forløb for at få lov til at blive på skolen.

Socialfaglig rådgivning

Socialrådgiveren yder socialfaglig sparring til alle elever på skoleme – både elever med rusmiddelproblemer og elever uden. Eleverne kan få anonyme samtaler omkring økonomi, boligsøgning, efterværn, ansøgninger om støtte fra kommunen m.m.. Socialrådgiveren kan fx hjælpe de unge med at få et overblik over kommunens tilbud og hjælpe til forståelse af den lovgivning, de eventuelt hører under. Socialrådgiveren kan også bruges som bisidder ved møder i forvaltningen og hjælpe med at brobygge de unge til rusmiddelrådgiverne eller andre tilbud i kommunen ved behov. Vejledere og undervisere kan også kontakte socialrådgiveren, hvis de har bekymringer omkring en ung med socialfaglige problemstillinger.

Klassedialoger, undervisning og workshops

En klassedialog varer mellem én og to timer og bruges til at skabe refleksion og dialog omkring det at være ung og bruge rusmidler. Samtidig er klassedialogen et værktøj til at tale om generel trivsel i klassen, fx ved at sætte fokus på fællesskabets betydning. Desuden er der fokus på at udbrede viden om, hvordan og hvor de unge kan få hjælp, hvis de selv, eller fx en klassekammerat, har problemer med rusmidler.

Klassedialogen er en blanding af oplæg fra rådgiverne, dialog i klassen og korte film, hvor unge fortæller om deres oplevelser med, at rusmidler har taget overhånd. Filmene danner grundlag for diskussion og refleksion i klassen, hvor man både ser på, hvad vennerne kunne have gjort, og hvad voksne omkring den unge kunne have gjort, for at situationen havde set anderledes ud. Ro på Rusens rådgivere har både til opgave at være tovholdere på de forskellige snakke, som måtte opstå, og at dele ud af viden og orientere om, hvor man kan få hjælp, hvis rusmidler fylder for meget for en selv eller nogen tæt på en. Klassedialogen kan derfor understøtte en tidlig opsporing af unge med rusmiddelproblemer og være en håndsrækning til dem, som kender til konsekvenserne af rusmidler, fx hjemmefra.

Klassedialogen er både egnet til de klasser, hvor det skønnes, at rusmidler fylder meget, men også til klasser uden umiddelbare rusmiddelproblemer blandt eleverne. Klassedialoger kan, uanset hvad, være med til at sætte fokus på, hvilken kultur, der er i klassen, og også hvilken kultur, man ønsker, der var omkring alkohol, hash, fester og fravær.

Ro på Rusen holder klassedialoger på de uddannelsesinstitutioner, indsatsen samarbejder med, men også på andre uddannelsesinstitutioner, der gerne vil sætte fokus på rusmidler og trivsel.

Klasseaktiviteteme kan også være i form af undervisning eller workshops.

Kompetenceudvikling af personalet på skoleme

Der kan på uddannelsesinstitutionerne herske usikkerhed om, hvordan man skal reagere på unge, der viser tegn på rusmiddelproblemer, og det kan være svært at tage dialogen med de unge, hvis man ikke har de rigtige forudsætninger. En vigtig del af Ro på Rusens indsats er derfor at ruste undervisere og vejledere på skolerne til at håndtere

rusmiddelproblemer blandt eleverne bedst muligt og til at tale med eleverne om rusmidler og trivsel i hverdagen. Ro på Rusen tilbyder derfor løbende sparring, supervision, temaeftermiddage og kurser til vejledere, undervisere og andet relevant personale.

Rusmiddelpolitikker på skoleme

En rusmiddelpolitik kan hjælpe med at sætte rammerne for, hvordan personalet på skolen arbejder med de unge, som enten har et problematisk forbrug af rusmidler eller er i risiko for at udvikle et. Ro på Rusen hjælper med sparring og inspiration til udvikling af rusmiddelpolitikker og handleplaner. Et vigtigt element i rusmiddelpolitikken er handleplanen, der sikrer, at elever, så tidligt som muligt, får den nødvendige hjælp. Ligeledes skal den sikre, at den enkelte medarbejder har viden omkring retningslinjer og muligheder.

Samarbejdet med skoleme

For at få succes med opsporing af unge, der har brug for hjælp, er det helt essentielt med et godt samspil med uddannelsesstederne og opbakning fra både skolepersonale og -ledelse. I indsatsen lægges der derfor stor vægt på at lave samarbejdsaftaler med skolerne, og skolerne udpeger ofte en eller flere nøglemedarbejdere, der er ansvarlige for samarbejdet med Ro på Rusen. Samarbejdet følges op med løbende møder med udpegede nøglepersoner og ledelsen.

Resultater

I dette afsnit præsenteres resultaterne fra Ro på Rusens indsats på skolerne i perioden 2015 til om med 2017. Indledningsvis afdækkes indsatsens aktiviteter på skolerne. Herefter præsenteres data om målgruppen efterfulgt af indsatsens effekter.

Aktiviteter

Opsamling

I alt 475 elever på otte forskellige uddannelsesinstitutioner har været til rådgivning hos Ro på Rusen i perioden 2015-2017.

Størstedelen af henvendelserne (70,5 %) har været til rusmiddelrådgiverne, mens knapt en tredjedel har været til socialrådgiveren (29,5 %).

Siden indsatsens opstart har der været en markant stigning i henvendelser – fra 85 henvendelser i 2015 til 244 henvendelser i 2017 - ca. tre gange så mange henvendelser i 2017.

Data for gennemførte forløb⁸, hvor den unge har henvendt sig med egne rusmiddelproblemer, viser, at gennemsnitlængden er 7,1 samtaler pr. forløb. Dette indikerer, at de unge kan hjælpes gennem en relativ kortvarig indsats ude i deres nærmiljø.

Størstedelen af eleverne, som har henvendt sig til rusmiddelrådgiverne, har henvendt sig pga. egne problemer med rusmidler (80,3 %), mens 15,3 % har henvendt sig pga. andres rusmiddelproblemer eller andet.

I perioden 2015-2017 er der registreret i alt 1858 afholdte samtaler. Derudover er der registreret 514 aftaler, hvor den unge enten har aflyst eller er udeblevet. Dette giver en fremmødeprocent på 78,3 %. Hertil viser data, at 60 % af forløbene er gennemført⁹.

Aktivitetsopgørelsen af klasseindsatser viser, at Ro på Rusen har nået bredt ud ift. udbredelsen af viden om rusmidler og den hjælp, de unge kan få (til over 2000 elever siden 2015)

Ligeledes lader den øgede tilgang til Ro på Rusens rådgivere på skolerne til, at målet om at opkvalificere personalet på skolerne til at få øje på, og tale med elever, der har trivsels- eller rusmiddelproblemer, er nået.

Henvendelser fra elever

Siden indsatsens opstart i 2015 har der i alt været 475 elever i rådgivning hos Ro på Rusen. Indsatsen startede op på fem uddannelsessteder, og i 2017 blev samarbejdet udvidet til i alt otte uddannelsessteder fordelt på 14 forskellige adresser.

70,5 % (335 unge) af henvendelseme har været til rusmiddelrådgiverne, mens 29,5 % (140 unge) af henvendelserne har været til socialrådgiveren (se tabel 1)

⁸ Gennemført defineres i denne evaluering som, *den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge.*

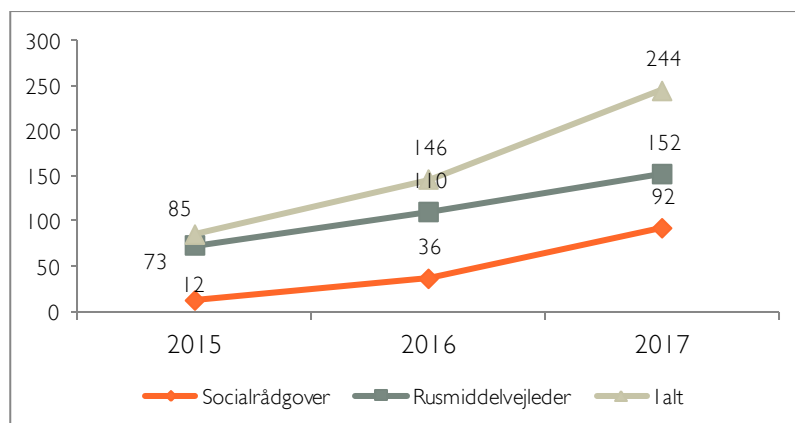
⁹ Med gennemført menes, at den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge.

Uddannelsesinstitution	Elever 2015	Elever 2016	Elever 2017	Elever i alt
Den Økologiske Produktionsskole	12	17	41	70
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	11	14	10	35
Henvendelse til socialrådgiver	1	3	31	35
Erhvervsskolen SOPU	35	61	72	168
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	33	42	28	103
Henvendelse til socialrådgiver	2	19	44	65
Københavns Kommunes Ungdomsskole	6	22	24	52
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	6	22	23	51
Henvendelse til socialrådgiver	0	0	1	1
Produktionsskolen på Høffdingsvej	17	31	7	55
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	12	17	3	32
Henvendelse til socialrådgiver	5	14	4	23
Produktionsskolen k-u-b-a	15	15	49	79
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	11	15	38	64
Henvendelse til socialrådgiver	4	0	11	15
Hotel- og Restaurantskolen			13	13
Henvendelse til rusmiddelrådgiver			13	13
Henvendelse til socialrådgiver			0	0
Niels Brock			26	26
Henvendelse til rusmiddelrådgiver			26	26
Henvendelse til socialrådgiver			0	0
Technical Education Copenhagen (TEC)			12	12
Henvendelse til rusmiddelrådgiver			11	11
Henvendelse til socialrådgiver			1	1
I alt	85	146	244	475
Henvendelse til rusmiddelrådgiver	73	110	152	335
Henvendelse til socialrådgiver	12	36	92	140

Tabel 1. Oversigt over antal *nyopstartede* elever på de otte skoler fordelt på årene 2015-2017.

Data viser en markant øget tilgang til tilbuddet i perioden 2015-2017. Samlet set er der næsten sket en tredobling af henvendelser fra elever fra 2015-2017. Det skal dog bemærkes, at den reelle rådgivning først startede i marts 2015, da der først skulle etableres samarbejde med skolerne.

Udviklingen i antal nye henvendelser i 2015-2017 ses i grafen i figur 1.

Figur 1. Udviklingen i antal nye henvendelser fra elever i periode 2015-2017

Henvendelsesårsag (elever hos rusmiddelrådgiverne)

	2015	2016	2017	I alt
Henvendt sig pga. eget rusmiddelbrug	52	84	133	269 (80,3 %)
Henvendt sig pga. andres rusmiddelbrug (klassekammerater eller andre relationer)	14	12	15	41 (12,2 %)
Henvendt sig pga. andet	0	6	4	10 (3,0 %)
Uoplyst	7	8	0	15 (4,5 %)
I alt	73	110	152	335 (100 %)

Tabel 2. Fordelingen af elevernes henvendelsesårsag hos rusmiddelrådgiverne 2015-2017

Størstedelen af eleverne har henvendt sig pga. egne problemer med rusmidler (80,3 %), mens 15,3 % har henvendt sig pga. andres rusmiddelproblemer eller andet. "Andet" kan fx være problemer derhjemme, spilleproblemer mm. (se tabel 2).

Samtaler og aflysninger/udeblivelser

I perioden 2015-2017 er der registreret i alt 1858 afholdte samtaler. Derudover er der registreret 514 aftaler, hvor eleven enten har aflyst eller er udeblevet. Dette giver en fremmødeprocent på 78,3 %.

Data for gennemførte forløb (afsluttet som planlagt og mere end en enkelt samtale), hvor den unge har henvendt sig med egne rusmiddelproblemer, viser, at gennemsnitlængden er 7,1 samtaler pr. forløb (n = 117).

Dette vidner om, at de unge kan hjælpes gennem en relativ kortvarig indsats ude i deres nærmiljø.

I tabel 3 ses en oversigt over antal samtaler og aflysninger/udeblivelser fordelt på de otte uddannelsessteder. Da der ikke blev differentieret mellem socialrådgiversamtaler og rusmiddelrådgiver-samtaler i 2015 og 2016, fremgår dette kun for 2017 i tabellen.

Uddannelsesinstitution	Samtaler 2015	Samtaler 2016	Samtaler 2017	Samtaler i alt
Den Økologiske Produktionsskole	45	43	118	206
Henvendelse til rusmiddelvejleder			83	
Henvendelse til socialrådgiver			35	
Erhvervsskolen SOPU	138	380	211	729
Henvendelse til rusmiddelvejleder			149	
Henvendelse til socialrådgiver			62	
Københavns Kommunes Ungdomsskole	18	95	103	216
Henvendelse til rusmiddelvejleder			102	
Henvendelse til socialrådgiver			1	
Produktionsskolen på Høfdingsvej	77	171	18	266
Henvendelse til rusmiddelvejleder			10	
Henvendelse til socialrådgiver			8	
Produktionsskolen k-u-b-a	23	81	159	263
Henvendelse til rusmiddelvejleder			144	
Henvendelse til socialrådgiver			15	
Hotel- og Restaurantskolen			30	30
Henvendelse til rusmiddelvejleder			30	
Henvendelse til socialrådgiver				
Niels Brock			109	109
Henvendelse til rusmiddelvejleder			109	
Henvendelse til socialrådgiver				
Technical Education Copenhagen (TEC)			39	39
Henvendelse til rusmiddelvejleder			38	
Henvendelse til socialrådgiver			1	
I alt	301	770	787	1858
Henvendelse til rusmiddelvejleder			665	
Henvendelse til socialrådgiver			122	
Aflysninger og udeblivelser	62	238	214	514

Tabel 3. Oversigt over antal samtaler og aflysninger/udeblivelser fordelt på skoleme i perioden 2015-2017.

Afslutningsstatus

Størstedelen af de unge, der har været i forløb pga. egne rusmiddelproblemer, er afsluttet som planlagt (75,4 %). En fjerdedel af forløbene er afbrudt undervejs, fx pga. vedblivende udeblivelser/aflysninger, eller hvis den unge har afbrudt kontakten (tabel 4).

Hertil ses det, at 60 % af forløbene (med mere end én samtale) er gennemført.

	Antal	Procent	Procent af unge, der er afsluttet
Afsluttet som planlagt efter første samtale	30	11,2 %	15,4 %
Afsluttet som planlagt/efter aftale - forløb gennemført*	117	43,5 %	60,0 %
Afsluttet - afbrudt forløb	48	17,8 %	24,6 %
Endnu ikke afsluttet – aktive i forløb	74	27,5 %	-
I alt	269	100 %	195 (100 %)

Tabel 4. Elevernes afslutningsstatus pr. 31. december 2017 (elever, der har henvendt sig pga. egne rusmiddelproblemer)

*Med gennemført menes, at den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge.

Klassedialoger, kompetenceudvikling og grupper

Ro på Rusen har i perioden 2015-2017 afholdt:

- 88 klasseindsatser for i alt 2102 elever fordelt på 10 forskellige uddannelsesinstitutioner
- 5 x 2-dages kursus og 2 x halvdagstemadage for undervisere og vejledere fra uddannelsesinstitutionerne og CKB (uoplyst i 2015)
- 19 oplæg for professionelle – primært fra uddannelsesinstitutionerne (uoplyst for 2015)
- 24 samarbejds møder med skolerne (kun 2017)
- Løbende sparring med skolepersonalet
- 3 mindre gruppeforløb for elever på KUBA

Målgruppen – de unge i indsatsen

Opsamling

De unge i Ro på Rusens indsats på uddannelsesstederne er karakteriseret ved at have en lille overvægt af kvinder (58,5 %). Omkring en fjerdedel (27,0 %) er under 18 år, og lidt under hver tredje (29,3 %) har anden etnisk baggrund en dansk. Størstedelen af eleverne har hash som hovedstof (84,4 %) efterfulgt af alkohol, som er hovedstoffet for 6,7 %. Omkring halvdelen angiver, at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt. 39 % angiver, at de bruger andre stoffer udover hovedstoffet.

Overordnet tegnes et billede af en gruppe unge, som udover problemer med rusmidler, er belastet af problemstillinger som psykiatriske diagnoser (over hver fjerde), et liv med tidligere eller nuværende anbringelse (16 %) og opvækst med rusmiddelproblemer i familien (næsten hver tredje).

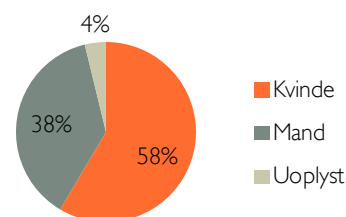
67,2 % af eleverne, der henvendte sig til rusmiddelrådgiverne angiver, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på deres skole, og det lader således til, at Ro på Rusen når en gruppe, som ellers ikke ville have søgt hjælp.

Køn

58,5 % af de unge er kvinder, mens lidt over en tredjedel er mænd (37,7 %).

	2015	2016	2017	I alt
Kvinde	55	87	136	278 (58,5 %)
Mand	23	53	103	179 (37,7 %)
Uoplyst	7	6	5	18 (3,8 %)
I alt	85	146	244	475 (100 %)

Tabel 5. Fordeling af køn 2015-2017

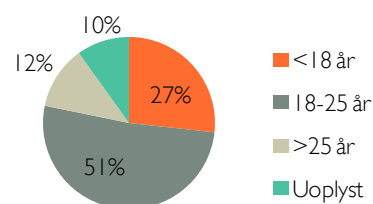
Figur 3. Samlet fordeling af køn

Alder

Omkring en fjerdedel (27,0 %) er under 18 år, mens halvdelen er mellem 18 og 25. 12 % er over 25 år.

	2015	2016	2017	I alt
<18 år	17	44	67	128 (27,0 %)
18-25 år	48	68	131	247 (52,0 %)
> 25 år	7	20	28	55 (11,6 %)
Uoplyst	13	14	18	45 (9,5 %)
I alt	85	146	244	475 (100 %)

Tabel 6. fordeling af alder

Figur 4. Samlet fordeling af alder

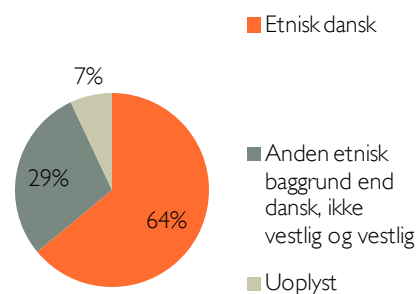
Familiebaggrund¹⁰

I alt 29,3 % har anden etnisk baggrund end dansk.

	2015	2016	2017	I alt
Etnisk dansk	54	84	165	303 (63,8 %)
Anden etnisk baggrund	16	53	34	103 (21,7 %)
*Anden etnisk baggrund – ikke vestlig	÷	÷	27	27 (5,7 %)
*Anden etnisk baggrund – vestlig	÷	÷	9	9 (1,9 %)
Uoplyst	15	9	9	33 (7,0 %)
I alt	85	146	244	475 (100 %)

Tabel 7. fordeling af elevemes familiebaggrund

*Disse muligheder er tilføjet de nye spørgeskemaer pr. 1/9 2017. Indtil da, blev der kun skelnet mellem "etnisk dansk" og "anden etnisk baggrund"

Figur. 5. Samlet fordeling af familiebaggrund

Hovedstof

Hovedstof	2015	2016	2017	I alt
Hash/cannabis	52*	73	102	227 (84,4 %)
Alkohol	0	6	12	18 (6,7 %)
Amfetamin	0	1	0	1 (0,4 %)
Ecstasy/MDMA	0	0	4	4 (1,5 %)
Ketamin	0	1	1	2 (0,7 %)
Kokain	0	1	6	7 (2,6 %)
Andet	0	0	2	2 (0,7 %)
Uoplyst	0	2	6	8 (3,0 %)
I alt	52	84	133	269 (100 %)

Tabel 8. Elevernes angivende hovedstof ved første samtale 2015-2017

* I 2015 målte man kun på brugen af hash blandt eleverne

Eleverne angiver følgende to rusmidler som hyppigste hovedstof, hash (84,4 %) og alkohol (6,7 %).

Opgørelsen dækker kun de elever, der har henvendt sig pga. eget rusmiddelbrug (n = 269).

Forbrug af hovedstof

Registreringen af forbrug af hovedstof er ændret i det nye skema. Fra før ikke at være specificeret til forbrug indenfor en specifik periode, er det pr. september fastsat til forbrug *indenfor den seneste uge*.

I tabel 9 og 10 ses elevernes angivne forbrug af hovedstoffet ved første samtale.

Samlet set angiver halvdelen af eleverne (50,9 %), at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt (baseret på data fra begge tabeller).

Forbrug af hovedstof	2015	2016	2017	I alt
Flere gange dagligt	25	46	29	100 (49,5 %)
Dagligt*	0	4	3	7 (3,5 %)
En gang dagligt	2	0	1	3 (1,5 %)
En til flere gange ugentligt	10	16	20	46 (22,8 %)
Månedligt	0	2	1	3 (1,5 %)
Er stoppet	8	11	9	28 (13,9 %)
Ved ikke/uoplyst	7	5	3	15 (7,4 %)
I alt	52	84	66	202 (100 %)

Tabel 9. Elevernes angivende forbrug af hovedstoffet ved første samtale 2015-august 2017.

*De unge har angivet et dagligt forbrug, men ikke antal gange dagligt

¹⁰ Da det er en anonym rådgivning, er det blevet prioriteret at spørge simpelt ind til elevernes baggrund. Data kan derfor ikke sammenlignes med de nationale tal fra Danmarks Statistik. Se Danmarks Statistiks definition af indvandrere og efterkommere her: <http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20704&sid=indv2016>

Forbrug af hovedstof indenfor den seneste uge	Antal	Procent
Flere gange dagligt	24	35,8 %
En gang dagligt	3	4,5 %
Flere dage den seneste uge	25	37,3 %
En dag den seneste uge	4	6,0 %
Intet	4	6,0 %
Uoplyst	7	10,5 %
I alt	67	100 %

Tabel 10. Elevernes angivende forbrug af hovedstoffet ved første samtale i skemaet benyttet september til december 2017.

Sidestof/andre stoffer

Spørgsmålet om sidestof/andre stoffer er løbende blevet redigeret. I 2015 blev eleverne spurgt ind til, om de brugte andre rusmidler end hash. I 2016 og noget af 2017 blev eleverne spurgt ind til, om de havde et sidestof (defineret som "det problemgivende stof efter hovedstoffet"), mens eleverne, i de nye skemaer (pr. september 2017), har haft mulighed for at angive flere sidestoffer, dog med betingelsen, at de er benyttet indenfor den seneste måned.

48,0 % af de unge angiver ikke at have et sidestof, mens 13,0 % er uoplyst. Dette betyder, at 39 % af de unge har angivet, at de har et sidestof/bruger andre stoffer end hovedstoffet (se tabel 11).

	2015	2016	2017 Jan.-aug.	2017 Sep.-dec.	I alt
Har ikke sidestof	29	41	33	26	129 (48,0 %)
Kokain	-	4	2	1	7 (2,6 %)
Kokain og centralstimulerende stoffer	-	-	-	2	2 (0,7 %)
Alkohol	-	16	14	12	42 (15,6 %)
Alkohol og centralstimulerende stoffer	-	-	-	4	4 (1,5 %)
Amfetamin	-	-	1	1	2 (0,7 %)
Hash/cannabis	-	4	1	4	9 (3,4 %)
Cannabis og centralstimulerende stoffer	-	-	-	4	4 (1,5 %)
LSD	-	1	2	0	3 (1,1 %)
Ecstasy/MDMA	-	1	3	0	4 (1,5 %)
Ketamin	-	-	1	1	2 (0,7 %)
Andet	-	9	2	0	11 (4,1 %)
Svaret "ja" til "bruger andre stoffer end hash"	15	-	-	-	15 (5,6 %)
Uoplyst	8	8	7	12	35 (13,0 %)
I alt	52	84	66	67	269 (100 %)

Tabel 11. Elevernes angivende sidestof ved første samtale 2015-2017

Udfordringer ud over rusmidler

I 2015-2016 blev elevernes udfordringer ud over rusmidlerne registreret kvalitativt i et åbent spørgsmål. Data herfra tydede på, at en stor del af eleverne havde komplekse udfordringer ud over rusmidlerne, herunder psykiatiske diagnoser, familiekonflikter, selvskadende adfærd, økonomiske problemer og usikre boligsituationer.

Dette blev understøttet af en kvalitativ undersøgelse med elever i forløb hos Ro på Rusen i 2016. De kvalitative registreringer og undersøgelsen indikerede, at eleverne på skolerne havde flere og mere komplekse udfordringer end først antaget.

For at få mere konkret viden om målgruppen, blev det åbne/kvalitative spørgsmål om elevemes udfordringer systematiseret til temaer/spørgsmål, som er blevet en del af de nye skemaer. Pr. september 2017 har eleverne derfor svaret på spørgsmål om boform, psykiatriske diagnoser, tidligere anbringelse og forældres rusmiddelproblematikker.

Nedenstående opgørelser er baseret på data fra det nye skema (september-december 2017)

Boform

Størstedelen af eleverne angiver at have fast bolig. Tre elever angiver at bo på institution (4,0 %), mens to angiver at være uden bolig (2,6 %).

Da boform ikke har været en del af socialrådgiverskemaerne, er antallet af besvarelser lavere end de øvrige spørgsmål. Spørgsmålet om boform tilføjes i socialrådgiverskemaet i 2018.

Hvordan bor du lige nu?	Antal	Procent
Hos forældre/forælder	47	61,8 %
Lejlighed	11	14,5 %
Anden familie	3	4,0 %
Værelse	1	1,3 %
Institution	3	4,0 %
Uden bolig*	2	2,6 %
Andet	1	1,3 %
Uoplyst	8	10,5 %
I alt	76	100 %

Tabel 12. Elevernes angivne boform ved første samtale

*herunder sofaer rundt omkring og en vens båd

Psykiatrisk diagnose

Mere end hver fjerde (27,7 %) angiver, at de har en psykiatrisk diagnose.

Har du en psykiatrisk diagnose?	Antal	Procent
Ja	33	27,7 %
Nej	61	51,3 %
Uoplyst	25	21,0 %
I alt	119	100 %

Tabel 13. Fordeling af elevernes besvarelser om psykiatriske diagnoser.

Anbringelse

16 % angiver, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har været anbragt.

Har du nogensinde været anbragt?	Antal	Procent
Ja	19	16,0 %
Nej	77	64,7 %
Uoplyst	23	19,3 %
I alt	119	100 %

Tabel 14. Fordeling af elevemes besvarelser angående anbringelse

Forældres rusmiddelproblemer

Næsten en tredjedel svarer, at én eller begge af deres forældre/andre omsorgspersoner tidligere har haft, eller aktuelt har, rusmiddelproblemer.

Har én eller begge af dine forældre/andre omsorgspersoner tidligere haft, eller har de aktuelt rusmiddelproblemer (alkohol/stoffer)?	Antal	Procent
Ja	37	31,1 %
Nej	52	43,7 %
Uoplyst	30	25,2 %
I alt	119	100 %

Tabel 15. Fordeling af elevemes besvarelser angående deres forældres/omsorgspersoner rusmiddelproblemer

Ville du have søgt hjælp vedrørende rusmidler, hvis der ikke var dette tilbud på din skole?

I Ro på Rusens brugertilfredshedsundersøgelse i 2016 svarede 67 % af de adspurgte unge, at det var vigtigt eller meget vigtigt for dem, at Ro på Rusens rådgivere sad på deres skole. 51 % svarede, at de ikke havde søgt hjælp, hvis ikke de kunne få den på skolen.

For at underbygge disse fund, blev der, i det nye registreringskema (pr. september 2017) tilføjet et spørgsmålet om, hvorvidt de unge ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusens tilbud var på deres skole.

Mere end halvdelen af eleverne svarer, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på deres skole. Tager man opgørelsen kun for de elever, der henvendte sig pga. en rusmiddelproblematik, angiver hele 67,2 %, at de ikke ville have søgt hjælp (tabel 16).

	Unge hos rusmiddelrådgiver	Unge hos Socialrådgiver	I alt
<i>Ja</i>	5 (6,6 %)	13 (30,2 %)	18 (15,1 %)
<i>Nej</i>	51 (67,2 %)	18 (41,9 %)	69 (58,0 %)
<i>Ved ikke/uooplyst</i>	20 (26,3 %)	12 (27,9 %)	32 (26,9 %)
I alt	76	43	119

Tabel 16. Fordelingen af elevernes besvarelser om, hvorvidt de ville have søgt hjælp, hvis ikke tilbuddet var på deres skole (september 2017 – december 2017)

Effekter/forandringer

Opsamling

Rusmidler

Blandt de 117 elever, der har gennemført et rådgivningsforløb på grund af eget rusmiddelforbrug¹¹, har 63,2 % enten ophørt, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

Trivsel

Med forbehold for et stort antal uoplyste, ses en overordnet positiv udvikling i de unges selv vurderede trivsel (andelen af elever, der vurderer deres trivsel som høj er steget, mens andelen af elever, der vurderer deres trivsel som lav er faldet markant).

Brobygning

I 22,2 % af forløbene hos rusmiddelrådgiveme, er den unge brobygget til et andet tilbud, herunder er 23 forløb endt med brobygning til U-turn. Derudover er de unge brobygget til fx psykiatrien, DeDrikkerDerhjemme, SUF-psykolog, KABS eller andet rusmiddelbehandlingstilbud.

Uddannelsessituation

Omkring hver tredje (35,9 %) angiver, at det går bedre med at passe skolen ved den afsluttende samtale. Da denne form for registrering ikke kan vise elevernes fastholdelse i uddannelse, blev registreringen lavet om pr. september 2017. Af de 12 elever, som havde afsluttet deres forløb som planlagt i denne periode, var størstedelen stadig i uddannelse, mens en enkelt var stoppet. Når datagrundlaget bliver større, vil det være muligt at sige mere om, hvor stor en del, der fastholdes i uddannelse.

Rusmidler

I dette afsnit opgøres de unges forandring i brug af hovedstoffet fra første samtale til afsluttende samtale. Først præsenteres de samlede data for hele perioden (2015-2017). Ønskes et dybere indblik i data, præsenteres efterfølgende data specifikt for de forløb, som er afsluttet i perioden 2015 til august 2017 (registreret med de gamle skemaer), hvorefter data for forløbene afsluttet i perioden september 2017 til december 2017 (registreret med de nye skemaer pr. september 2017) præsenteres.

Jævnfør tabel 4 er 147 elever afsluttet som planlagt. Af disse er 30 afsluttet efter første samtale. Dvs. at 117 elever danner grundlag for effektmålingen af forbruget.

Af de 117 elever har 107 elever angivet deres forbrug i det gamle skema (benyttet i perioden 2015 til august 2017), mens 10 har angivet forbruget i de nye skemaer (september til december 2017).

Samlet forbrugsstatus for hele perioden 2015-2017

I tabel 17 er elevernes forbrugsstatus for hovedstoffet opgjort ved at sammenligne den enkeltes forbrug ved opstart med deres forbrug ved afslutning. Her ses det, at 63,2 % af de unge, der har gennemført et forløb, har ophørt (25,6 %), vedligeholdt ophør (9,4 %) eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet (28,2 %).

¹¹ Med gennemført menes, at den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge.

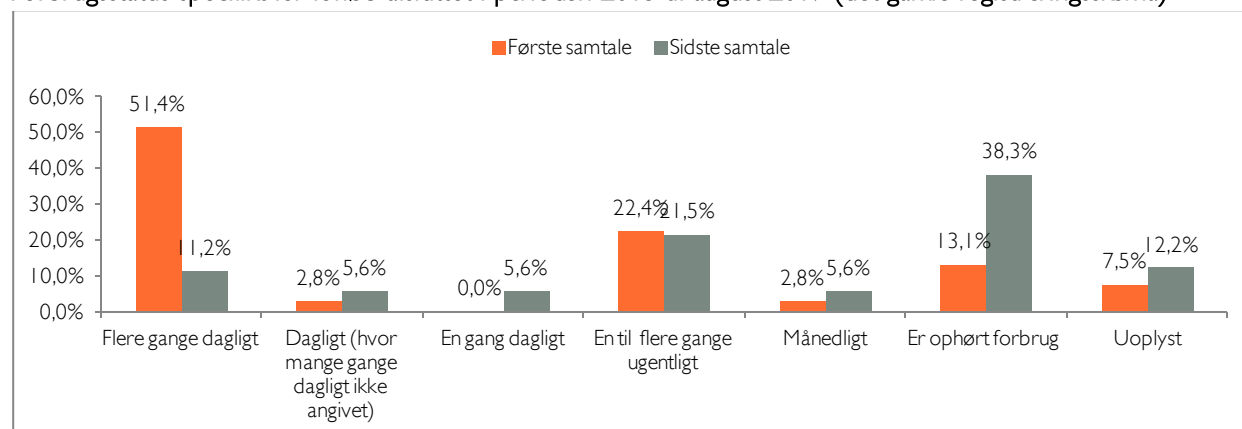
Forbrugsstatus afsluttende samtale	Antal	%
Forbrug ophørt	30	25,6 %
Vedligeholdelse af ophør	11	9,4 %
Reduceret til intet den seneste uge	4	3,4 %
Reduceret	29	24,8 %
Uændret	20	17,1 %
Steget	4	3,4 %
Uoplyst/ved ikke	19	16,2 %
I alt	117	100,0 %

Tabel 17. Afsluttende forbrug af hovedstof blandt elever, der er afsluttet som planlagt i hele 2017 (n = 117)

Som det fremgår af data, har flere unge *vedligeholdt et ophør* af hovedstoffet. Nogle af de unge henvender sig, fordi de selv er stoppet med at bruge hovedstoffet og derfor har behov for støtte og hjælp til at vedligeholde dette stop.

For dybere indblik i data, se nedenstående to afsnit.

Forbrugsstatus specifikt for forløb afsluttet i perioden 2015 til august 2017 (det gamle registreringsskema)

Figur 6. De unges forbrug af hovedstoffet ved første samtale sammenlignet med den afsluttende samtale (forbrug registreret med de gamle skemaer 2015 til august 2017) (n = 107)

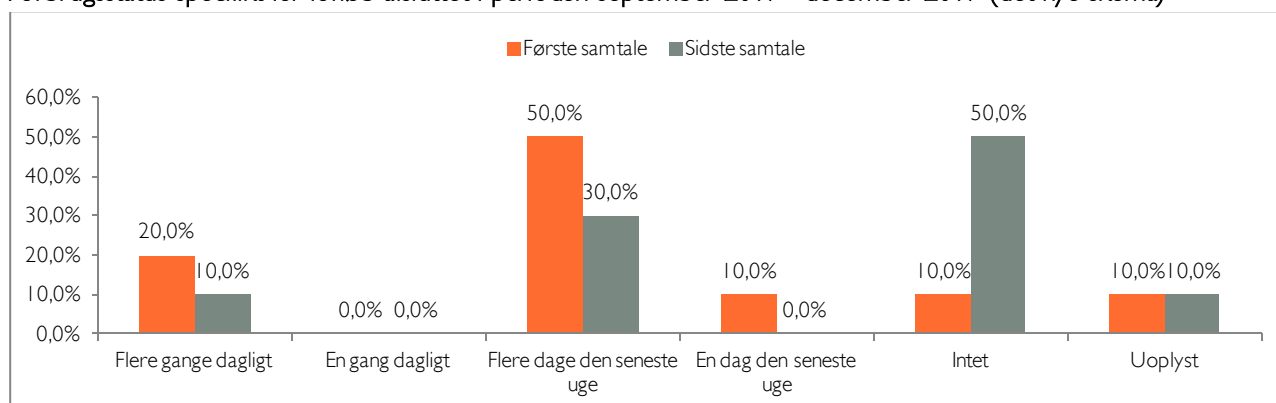
Figur 6 viser, at andelen af unge, der bruger hovedstoffet flere gange dagligt er faldet fra 51,4 % ved den indledende samtale til 11,2 % ved den afsluttende samtale. Ligeledes viser figuren, at ca. 38 % har ophørt deres forbrug ved afslutningen, mod ca. 13 % ved den indledende samtale. Der ses altså en positiv udvikling i elevernes forbrug af hovedstoffet.

I tabel 18 ses det, at 63,5 % af de unge, der har gennemført et forløb i perioden 2015 til august 2017, har ophørt, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

Forbrugsstatus afsluttende samtale	Antal	%
Forbrug ophørt	30	28,0 %
Vedligeholdelse af ophør	11	10,3 %
Reduceret	27	25,2 %
Uændret	18	16,8 %
Steget	4	3,7 %
Uoplyst/ved ikke	17	15,9 %
I alt	107	100 %

Tabel 18. Afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt elever, der er afsluttet som planlagt

Forbrugsstatus specifikt for forløb afsluttet i perioden september 2017 - december 2017 (det nye skema)

Figur 7. De unges forbrug af hovedstoffet ved første samtale sammenlignet med den afsluttende samtale (forbrug registreret med de nye skemaer september 2017) (obs. n = 10)

Figur 7 viser en positiv udvikling i de 10 elevers rusmiddelbrug. Andelen af unge, der slet ikke har brugt hovedstoffet indenfor den seneste uge er steget fra en ung (10,0 %) ved den første samtale til fem unge (50,0 %) ved den afsluttende samtale.

I tabel 19 er forbrugsstatus opgjort ved at sammenligne den enkeltes forbrug ved første samtale med forbruget ved den afsluttende samtale. Her ses det, at 6 ud af de 10 unge, der har gennemført et forløb, har ophørt, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet

I tabel 19 ses det, at seks ud af de 10 unge, der har gennemført et forløb i perioden september 2017 til december 2017, har reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

Forbrugsstatus afsluttende samtale	Antal	%
Reduceret til intet den seneste uge	4	40,0 %
Reduceret	2	20,0 %
Uændret	2	20,0 %
Steget	-	-
Uoplyst	2	20,0 %
I alt	10	100,0 %

Tabel 19. Afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt elever, der er afsluttet som planlagt

Afbrudte forløb

Som det fremgik af tabel 4, har i alt 48 elever afbrudt deres forløb undervejs (fx pga. udeblivelser fra aftaler). For 11 af de 48 elever, er frafaldet sket efter første samtale.

I tabel 20 ses forbrugsstatus for de 37 resterende elever (vurderet ud fra første samtale sammenlignet med den senest registrerede samtale).

Det ses, at syv af de frafaldne unge enten ophørte deres forbrug eller reducerede deres forbrug inden frafaldet.

Forbrugsstatus seneste samtale	Antal
Forbrug ophørt	2 (5,4 %)
Vedligeholdt ophør	0 (0 %)
Reduceret	5 (13,5 %)
Uændret	7 (18,9 %)
Steget	2 (5,4 %)
Uoplyst	21 (56,9 %)
I alt	37 (100 %)

Tabel 20. Afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt de unge, der har afbrudt deres forløb

Trivsel

Ud over at hjælpe eleverne til at reducere eller ophøre deres forbrug af rusmidler, er et mål at hjælpe eleverne til bedre trivsel og mestring af eget liv. Indtil august 2017 blev eleverne bedt om at vurdere deres overordnede trivsel på en skala fra 1 til 10 ved hver samtale.

Det er dog erfaringen, at eleverne har haft svært ved at vurdere det meget overordnede spørgsmål.

Derfor blev målingen af trivsel revideret i de nye registreringsskemaer (pr. september 2017). I det nye skema tager trivselsmålingen udgangspunkt i Center for Rusmiddelforskningens TEM (Trivsels- og Effekt Monitorering)¹², som indeholder tre spørgsmål, hvorudfra eleverne giver en rating fra 0-10.

- Hvordan har du generelt haft det rent personligt i de sidste 7 dage?
- Hvordan har du generelt haft det med dine nære relationer, f.eks. familie, nære venner, i de sidste 7 dage?
- Hvordan har du generelt haft det socialt, f.eks. på arbejdet, i skolen, med bekendte, i de sidste 7 dage?

Forandringer i elevernes trivsel (2015 til august 2017)

Trivselsmålingen er baseret på alle forløb, som er afsluttet som planlagt (både dem, der har henvendt sig pga. egne rusmiddelproblemer og andet).

	Første samtale	Afsluttende samtale
Lav trivsel (1-3)	34 (27,2 %)	7 (5,6 %)
Middel (4-7)	58 (46,4 %)	60 (48,0 %)
Høj (8-10)	10 (8,0 %)	17 (13,6 %)
Uoplyst	23 (18,4 %)	41 (32,8 %)
I alt	125 (100 %)	125 (100 %)

Tabel 21. Elevernes udvikling i trivsel (elever afsluttet i perioden 2015- januar til august 2017 – kun "gennemførte" forløb)

Overordnet ses en positiv udvikling i de unges selvvalgte trivsel. Flere unge vurderer deres trivsel i den høje ende af skalaen (8-10) ved den afsluttende samtale (13,6 %) sammenlignet med første samtale (8 %). På samme måde er der markant færre, der vurderer deres trivsel i den lave ende (1-3) (5,6 %) ved den afsluttende samtale, sammenlignet med første samtale (27,2 %). Andelen af uoplyst er dog stor, hvorfor data skal læses med forbehold.

Forandringer i elevernes trivsel (september – december 2017)

Der er endnu ikke datamateriale til at opgøre trivsel for eleverne, som er afsluttet med de nye skemaer.

Brobygning

Et andet af Ro på Rusens mål er, at eleverne brobygges til relevante tilbud efter behov.

Af de i alt 216 elever, der har afsluttet eller har afbrudt deres forløb (både elever, der henvender sig pga. eget forbrug og andet) er 48 angivet som brobygget til et andet tilbud (22,2 %), mens fire er angivet som "er i gang med at brobygge".

I 23 tilfælde, er der angivet brobygning til U-turn, mens der i et to tilfælde er brobygget til DeDrikkerDerhjemme. Derudover er de unge brobygget til fx psykiatrien, SUF-psykolog, KABS eller andet rusmiddelbehandlingstilbud.

¹² Link til skema:

http://psy.au.dk/fileadmin/site_files/filer_rusmiddelforskning/dokumenter/ungmap/Trivsel_og_Effekt_Monitorering_skema.pdf.

Uddannelsessituation

Den overordnede målsætning for Ro på Rusens indsats er at understøtte elevernes fastholdelse i uddannelse.

Da Ro på Rusens forløb er kortvarige og anonyme, er det ikke muligt at følge elevernes uddannelsessituation efter deres forløb i Ro på Rusen.

For at få en indikation af elevernes uddannelsessituation er der siden 2015 registreret på elevernes oplevede uddannelsessituation. I 2016 blev spørgsmålet kategoriseret, hvorved indsamlingen af data blev mere systematiseret. Pr. september 2017 besluttedes i stedet at opgøre de unges uddannelsesstatus, for at give en bedre indikation af, hvor mange, der fastholdes i uddannelsen.

Status for skolegang 2016 til august 2017

Status på skolegang	Antal (%)
Det går bedre i skolen	37 (35,9 %)
Status med skolen er uændret	32 (31,1 %)
Det går værre i skolen	11 (10,7 %)
Uoplyst	23 (22,3 %)
I alt	103 (100 %)

Tabel 22. Elevernes status på skolegang (alle elever afsluttet i perioden 2016 til januar til august 2017)

Omkring hver tredje (35,9 %) angiver, at det går bedre med at passe skolen ved den afsluttende samtale, mens 10,7 % oplever, at det går værre på skolen.

Status uddannelsessituation september-december 2017

Status på uddannelsessituation	Antal (%)
Går stadig på uddannelsen	5 (41,6 %)
Har færdiggjort uddannelsen	0 % (0)
Er startet på ny uddannelse	2 (16,7 %)
Er stoppet på uddannelsen:	1 (8,3 %)
Uoplyst	4 (33,3 %)
I alt	12 (100 %)

Tabel 23. Elevernes status på uddannelsessituation (alle elever afsluttet som planlagt i perioden september til december 2017)

Da datagrundlaget er meget lille (12 unge) er det for tidligt at sige noget om de unges uddannelsessituation. Det ses dog, at størstedelen af de 12 unge er forblevet i uddannelse eller startet ny uddannelse, mens en enkelt er stoppet.

Socialfaglig hjælp – fik eleverne hjælp til det, de henvendte sig med?

"Føler du, at du har fået hjælp til det, du kom med?"	Antal (%)
Ja, i høj grad	33 (63,5 %)
Ja, i nogen grad	14 (26,9 %)
Hverken eller	3 (5,8 %)
I mindre grad	0 (0 %)
Slet ikke	0 (0 %)
Uoplyst/ved ikke	2 (3,9 %)
I alt	52 (100 %)

Tabel 24. Fordelingen af elevernes besvarelser om, hvorvidt de fik hjælp til det, de henvendte sig med (september 2017 – december 2017)

Pr. september 2017 er der i skemaet til elever, der kommer hos socialrådgiveren, tilføjet spørgsmålet "Føler du, at du har fået hjælp til det, du kom med?" i perioden september-december 2017.

I tabel 24 ses det, at størstedelen (90,4 %) angiver, at de i høj eller nogen grad føler, at de har fået hjælp til det, de kom med.

DEL 2: Center for Kompetence og Brobygning

Baggrund

Center for Kompetence og Brobygning (CKB) er et af Københavns Kommunes beskæftigelsescentre, som hjælper aktivitetsparate unge under 30 år til at komme i uddannelse eller arbejde gennem kurser, afklaringsforløb og praktik. På CKB samarbejder både mentorer, vejledere og undervisere for at hjælpe de ca. 650 tilmeldte unge i uddannelse eller arbejde, og det overordnede mål for forløbet på CKB er, at de unge skal tilmelde sig og fuldføre en uddannelse.

På CKB har man erfaret, at en del af de unge har problemer med rusmidler, og at rusmiddelforbruget ofte står i vejen for at komme i uddannelse eller arbejde. CKB har derfor løbende samarbejdet med kommunens tilbud inden for rusmiddelbehandling - blandt andre U-turn under Center for Forebyggelse og Rådgivning¹³. Erfaringer viser dog at det for mange unge er vanskeligt selv at opsøge hjælp, hvorfor der er stort behov for indsatser i de unges nærmiljø.

Som led i Københavns Kommunes BIF, SUF, SOF-strategi¹⁴ indgik CKB i 2012 et samarbejde med U-turn om at gennemføre pilotprojektet "Hashgrupper på Center for Kompetence og beskæftigelse" - et gruppetilbud til de unge i eget regi - i lokalerne på CKB.

Pilotprojektet var en indsats under projektet "Din Sundhed – Din Fremtid" med det centrale mål "at fremme sundheden og beskæftigelsen for ledige københavnere med et særligt fokus på de mest udsatte ledige" og herunder at "hjælpe dem til at fastholde eller opnå beskæftigelse". Projektet blev realiseret med støtte fra Sundhedsstyrelsens Satspulje "Styrket sundhedsindsats for socialt udsatte og sårbare grupper". Projektet blev forankret i SOF med Center for Forebyggelse og Rådgivning som projektansvarlig (dengang Center for Unge og Misbrug)

Efter et succesfuldt pilotprojekt, hvor mange af de unge havde styrket deres tilknytning og forankring i uddannelse eller arbejde¹⁵, ønskede BIF at videreføre de gode erfaringer, og i 2015 fik Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen tildelt budgetmidler til at fortsætte samarbejdet og implementere en udvidet rusmiddelindsats med både gruppeforløb og individuel rådgivning. Indsatsen, der nu har kørt siden 2015, er et kombineret samarbejde mellem Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (CKB) og Socialforvaltningen (Ro på Rusen), og den varetages således i tæt samarbejde mellem en medarbejder fra CKB og tre medarbejdere fra Ro på Rusen.

Siden pilotprojektet i 2012/2013 er der sket en markant ændring i CKB's målgruppe. Fra primært at være *uddannelsesparate* unge, har centrets målgruppe siden 1. januar 2016 været udelukkende *aktivitetsparate*¹⁶ unge. På CKB og i rusmiddelindsatsen skal man således, i langt højere grad end tidligere, hjælpe unge, som vurderes at have længere vej til uddannelse eller arbejde. Personalet møder derfor unge, som har andre og mere omfattende udfordringer end tidligere.

¹³ Dengang Center for Unge og Misbrug og senere Center for Unge og Rusmidler.

¹⁴ Se:

http://www.kk.dk/sites/default/files/edoc_od_format/Socialudvalget/19-05-2010%202000.00/Referat/20-05-2010%2016.03.19/5414262.PDF

¹⁵ http://ungeogrusmidler.kk.dk/sites/ungeogrusmidler.kk.dk/files/uploaded-files/evaluering_af_projekt_hashgrupper_paa_ckb_2013.pdf

¹⁶ En uddannelsesparat ung vurderes med den rette støtte og aktive indsats, at kunne påbegynde og gennemføre en uddannelse inden for ca. 1 år, mens en aktivitetsparat ung vurderes at have problemer af faglig, social og/eller helbreds-mæssig karakter og dermed har behov for ekstra støtte og hjælp i længere tid end ca. 1 år.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er unge mellem 18 og 30 år på CKB, der har et problematisk forbrug af rusmidler.

Målsætninger

Målsætningen for Ro på Rusens indsats på CKB er at understøtte, at de unge kommer tættere på uddannelse eller arbejde.

Indsatsens mål er at:

- Hjælpe de unge til at ophøre eller reducere deres forbrug af hash og andre rusmidler
- Hjælpe de unge til bedre trivsel og mestring af eget liv
- De unge brobygges til relevante tilbud efter behov

Konkret er det målsætningen, at ca. 100 unge deltager i gruppeforløb og/eller modtager individuel rådgivning årligt (fordelt med ca. 68 unge i individuelle forløb og 32 unge i grupper).

Aktiviteter

Rusmiddelindsatsen på CKB består af gruppeforløb (forandringsgrupper) og/eller anonyme individuelle rådgivnings-samtaler. Derudover indebærer indsatsen undervisning og dialoger om rusmidler på CKB's kurser, samt sparring og kompetenceudvikling af vejledere og undervisere på CKB (se DEL 1, side 13 for nærmere beskrivelse af aktiviteterne). Indsatsen varetages og tilrettelægges i tæt samarbejde mellem en medarbejder fra CKB og tre af Ro på Rusens rusmiddelrådgivere.

Forandringsgruppen

Forandringsgrupperne varetages af en gruppeleder fra CKB i samarbejde med en af de tre medarbejdere fra Ro på Rusen. Forandringsgrupperne består typisk af syv til ni unge, og et forløb strækker sig over ni uger med et møde om ugen af ca. fire timers varighed samt to oplevelser ude af huset. Derudover er der indlagt individuelle samtaler før gruppeopstart, midtvejs i forløbet og ved afslutning. Ligeledes er der gensynsmøde tre måneder efter gruppeforløbets ophør, hvor der bliver fulgt op på de unges forandringer i rusmiddelbruget og deres tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse.

Overordnet tager gruppemødeme udgangspunkt i den samme form, så de unge oplever en vis forudsigelighed og trykthed. Faste punkter på dagsordenen er derfor:

- Fælles morgenmad for at understøtte et trygt og behageligt rum
- Dagens program
- Forandringsrunden med fokus på de unges individuelle mål
- Dagens tema
- Afslutning på dagen

Til første møde vil der være særlig fokus på at skabe kendskab til hinanden, dele forventninger og på at skabe et rum, hvor de unge har lyst til at dele historier og finde muligheder for forandringer sammen. Til sidste gruppegang er der fokus på hvordan de unge kan vedligeholde deres forandringer og understøtte accepten af de unge og deres potentialer. Afslutning sker altid med en markering af, at de unge har været igennem en betydningsfuld proces.

Al deltagelse i gruppen er så anonymt som muligt¹⁷.

Anonyme, individuelle rådgivningsforløb

Den individuelle rådgivning foregår som samtaler mellem ung og rådgiver med mulighed for op til 10 samtaler. Samtalerne foregår på CKB, medmindre den unge foretrækker at mødes et andet sted. De tre rådgivere sidder hver fast på CKB to dage om ugen, hvor de unge kan få tid til samtaler eller komme forbi.

¹⁷ De unge er internt i CKB registreret som deltagere i forandringsgruppen.

For nogle unge kan samtaler med en rådgiver være nok til at hjælpe dem videre, og for andre er rådgivningen hos Ro på Rusen et skridt imod mere intensiv hjælp for eksempel i Center for Rusmiddelbehandling København, U-turn eller i psykiatrien.

De unge har desuden mulighed for at kombinere den individuelle rådgivning med et forandringsgruppeforløb.

Resultater

I dette afsnit præsenteres resultaterne fra rusmiddelindsatsen på CKB.

Indledningsvist afdækkes indsatsens aktiviteter på CKB. Herefter præsenteres data om målgruppen efterfulgt af indsatsens effekter.

Aktiviteter

Opsamling

I alt 311 unge har været til rådgivnings- eller gruppeforløb på CKB i perioden 2015-2017. Heraf har 98 været i gruppeforløb, mens 213 har været i individuelle forløb. Målsætningen om at ca. 100 unge deltager i gruppeforløb og/eller modtager individuel rådgivning årligt (fordelt med ca. 68 unge i individuelle forløb og 32 unge i grupper) er dermed opfyldt.

Tilgangen til rådgivningen har været nogenlunde stabil i alle årene med en lille stigning i 2017.

Størstedelen af de unge i de individuelle forløb har henvendt sig pga. egne problemer med rusmidler (95,3 %), mens 1,4 % har henvendt sig pga. andet (uoplyst = 3,3, %). I gruppeforløbene er kun unge, der selv har rusmiddelproblemer.

I perioden 2015-2017 er der registreret i alt 815 afholdte samtaler. Derudover er der registreret 519 aftaler, hvor den unge enten har aflyst eller er udeblevet. Dette giver en fremmødeprocent på 61,1 %. Hertil viser data, at 42,1 % af de individuelle forløb er gennemført¹⁸.

Henvendelser fra unge

Siden indsatsens opstart i 2015 har der i alt været 311 unge i rådgivnings- eller gruppeforløb på CKB.

	2015	2016	2017	Unge i alt
Individuelle forløb på CKB	73	65	75	213
Gruppeforløb på CKB	32	29	37	98
I alt	105	94	112	311

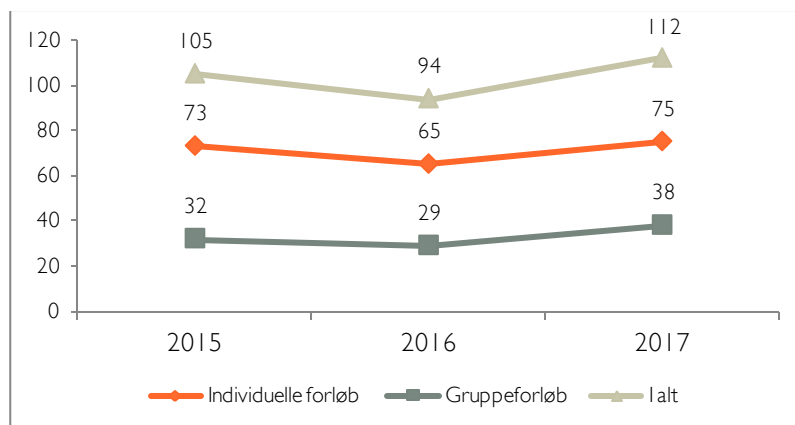
Tabel 25. Oversigt over antal *nyopstartede* unge fordelt på individuelle forløb og gruppeforløb 2015-2017

Som det fremgår af tabellen, har 213 unge henvendt sigt hos rusmiddelrådgiverne, mens 98 unge har været i forandringsgruppeforløb (i alt 12 grupper, hvoraf 11 var afsluttet pr. december 2017). Den sidste gruppe (med otte unge) fortsatte i 2018.

Derudover har Ro på Rusens socialrådgiver holdt en enkelt samtale med en ung fra CKB.

¹⁸ Med gennemført menes, at den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge.

Tilgangen til rådgivningen har været nogenlunde stabil alle årene med et lille fald i 2016.

Figur 8. Udviklingen i antal nye henvendelser fra unge i perioden 2015-2017

Samtaler og aflysninger/udeblivelser (individuelle forløb)

	2015	2016	2017	I alt
Samtaler	151	285	379	815
Udeblivelser/aflysninger	118	181	220	519

Tabel 26. Oversigt over antal samtaler og aflysninger/udeblivelser i de individuelle forløb fordelt på årene 2015-2017.

I de individuelle forløb har der i alt været afholdt 815 samtaler. Derudover har der været planlagt 519 aftaler, hvor den unge enten har aflyst eller er udeblevet. Dette giver en fremmødeprocent på 61,1 %. Data for gennemførte forløb (afsluttet som planlagt og mere end en enkelt samtale) viser, at gennemsnitlængden er 7,3 samtaler pr. forløb.

Henvendelsesårsag (individuelle forløb)

	2015	2016	2017	I alt
Eget rusmiddelbrug	73	61	73	207 (97,2 %)
Andres rusmiddelbrug	0	0	0	0 (0 %)
Andet	0	1	1	2 (0,9 %)
Uoplyst	0	3	1	4 (1,9 %)
I alt	73	65	75	213 (100 %)

Størstedelen af de unge (97,2 %) har henvendt sig pga. eget rusmiddelbrug.

Tabel 27. Fordelingen af de unges henvendelsesårsag i de individuelle forløb 2015-2017

Afslutningsstatus unge i individuelle forløb

I 2015 blev afslutningsstatus (gennemført, afbrudt forløb mm) ikke opgjort, hvorfor andelen af uoplyste er stor. Data viser, at 48,6 % af forløbene (med mere end én samtale) er gennemført.

	2015	2016	2017	I alt	Procent af unge, der er afsluttet
Afsluttet efter første samtale	0	5	6	11 (6,8 %)	10,3 %
Afsluttet som planlagt/efter aftale - forløb gennemført	12	17	23	52 (32,3 %)	48,6 %
Afsluttet - afbrudt forløb		26	18	44 (27,3 %)	41,1 %
Endnu ikke afsluttet - overgår til næste år	9*	26*	54	54 (33,5 %)	-
Uoplyst	52*	0	0	0	
I alt	12	48**	101	161 (100 %)	107 (100 %)

Tabel 28. De unges afslutningsstatus pr. 31. december 2017 (individuelle forløb 2016-2017)

* Felter med gråt tælles ikke med i opgørelsen

** Kun 48 unge (og ikke totalt 65 jf. tabel 24) i 2016, da 26 fortsatte i 2017, mens 9 unge var overført fra 2015 til 2016.

Afslutningsstatus unge i gruppeforløb

I 2015 og 2016 blev afslutningsstatus (gennemført, afbrudt forløb mm) ikke opgjort i grupperne. Der er derfor unge med "uoplyst" status for disse år

	2015	2016	2017	I alt	Procent af unge, der er afsluttet
Afsluttet som planlagt/efter aftale - forløb gennemført	25	26	21 (56,8 %)	72 (73,5 %)	90,0 %
Afsluttet - faldet fra gruppeforløb inden afslutning	-	-	8 (21,6 %)	8 (8,2 %)	10,0 %
Endnu ikke afsluttet – overgår til næste år	-	-	8 (21,6 %)	8 (8,2 %)	-
Uoplyst	7	3	-	10 (10,2 %)	-
I alt	32	29	37	98 (100 %)	80 (100 %)

Tabel 29. De unges afslutningsstatus pr. 31. december 2017 (individuelle forløb 2016-2017)

Størstedelen af de unge i grupperne har gennemført gruppeforløbet. I afsnittet vedr. effekter og forandringer vil de "uoplyste" unge fra 2015 og 2016 tælle med på samme vilkår som de unge, der har gennemført. De unge, der er faldet fra, tælles ikke med.

Holdaktiviteter/oplæg

Ro på Rusen har i perioden 2015-2017 afholdt:

- 5 klasseindsatser for i alt 79 unge på CKB
- 4 x undervisning om rusmidler for 57 unge på CKB
- 1 x pårørende arrangement
- 5 x 2-dages kursus og 2 x halvdagstemadage for undervisere og vejledere fra uddannelsesinstitutionerne og CKB
- Løbende sparring med personalet på CKB

Målgruppen – de unge i indsatsen

Opsamling

De unge i indsatsen på CKB er karakteriseret ved at have en overvægt af mænd (68,6 %). Gennemsnitsalderen er 24,6 år, og omkring hver fjerde (27,3 %) har anden etnisk baggrund end dansk. Størstedelen af de unge har hash som hovedstof (70,6 %) efterfulgt af alkohol, som er hovedstoffet for 16,4 %. 67,8 % angiver at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt. 32,6 % angiver, at de bruger andre stoffer end hovedstoffet.

Overordnet tegnes et billede af en udsat gruppe unge, som er belastet af komplekse problemstillinger, som kan have stor betydning for deres handlemuligheder og succes i forløbene på CKB og i vejen mod beskæftigelse.

Udover at have et problematisk forbrug af rusmidler, kæmper en del af de unge med andre udfordringer såsom usikre boligsituationer (24,2 %), kriminalitet (18,4 %), forældre/andre omsorgspersoner med rusmiddelproblemer (43,8 %), psykiatriske diagnoser (48,5 %), samt dårlige erfaringer med uddannelsesforløb (44,9 %).

40,6 % af de unge i de individuelle forløb angiver, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på CKB og det lader således til, at Ro på Rusen når en gruppe, som ellers ikke ville have søgt hjælp.

Køn, alder og familiebaggrund

Køn	Individuelle forløb (n = 213)		Gruppeforløb (n = 98)	I alt (n = 311)	
Mænd	122 (57,3 %)	Uden "uoplyst" = 68,2 %	68 (69,4 %)	190 (61,1 %)	Uden "uoplyst" = 68,6 %
Kvinder	57 (26,8 %)	Uden "uoplyst" = 31,8 %	30 (30,6 %)	87 (28,0 %)	Uden "uoplyst" = 30,4 %
Uoplyst	34 (16,0 %)		0 (0 %)	34 (11,0 %)	
Alder	Individuelle forløb (n = 174)		Gruppeforløb (n = 87)	I alt (n = 261)	
Gennemsnit, yngste og ældste	Gn. =24,9 år, yngste 18 år, ældste 30 år		Gn. =24,1 år, yngste 18 år, ældste 29 år	Gn. =24,6 år, yngste 18 år, ældste 30 år	
Familiebaggrund	Individuelle forløb (n = 150*)		Gruppeforløb**	I alt (n = 150)	
Etnisk dansk	98 (65,3 %)		÷	98 (65,3 %)	
Anden etnisk baggrund end dansk	41 (27,3 %)		÷	41 (27,3 %)	
Uoplyst	11 (7,3 %)		÷	11 (7,3 %)	

Tabel 30. Fordeling af køn, alder og familiebaggrund blandt de unge i individuelle forløb og gruppeforløb på CKB (2015-2017)

* I 2015 blev der ikke spurgt ind til familiebaggrund

** Der spørges ikke ind til familiebaggrund i gruppeforløbene

Den samlede fordeling af køn (uden uoplyste) viser, at der er en overvægt af mænd i tilbuddet (68,6 %), mens lidt under en tredjedel er kvinder (30,4 %). Gennemsnitsalderen er 24,6 år, og omkring hver fjerde (27,3 %) har anden etnisk baggrund end dansk.

Hovedstof

Registreringen af hovedstof blev først indført i 2016 i de individuelle forløb og i 2017 i gruppeforløbene, da fokus i 2015 var på de unges forbrug af hash. Erfaringerne viste dog, at en del unge havde andre rusmidler som hovedstof. Opgørelsen af hovedstof gælder derfor kun for 2016-2017 i gruppeforløbene.

De unge angiver følgende to rusmidler som hyppigste hovedstof; hash (70,6 %) og alkohol (16,4 %)

	Individuelle forløb 2016-2017	Gruppeforløb 2017	I alt
Hash/cannabis	99 (70,7 %)	26 (70,3 %)	125 (70,6 %)
Alkohol	20 (14,3)	9 (24,3 %)	29 (16,4 %)
Amfetamin	2 (1,4 %)	-	2 (1,1 %)
Ecstasy/MDMA	-	-	-
Ketamin	-	-	-
Kokain	7 (5 %)	-	7 (4,0 %)
Andet	4 (2,9 %)	2 (5,4 %)	6 (3,4 %)
Uoplyst	8 (5,7 %)	-	8 (4,5 %)
I alt	140 (100 %)	37 (100 %)	177 (100 %)

Tabel 31. De unges angivende hovedstof ved første samtale 2015-2017

* I 2015 målte man kun på brugen af hash blandt de unge

Forbrug af hovedstof

Registreringen af forbrug af hovedstof er ændret i det nye skema. Fra før ikke at være specificeret til forbrug indenfor en specifik periode, er det pr. september fastsat til forbrug *indenfor den seneste uge*.

I tabel 32 og 33 ses de unges angivne forbrug af hovedstoffet ved første samtale.

Samlet set angiver halvdelen af eleverne (67,8 %), at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt (baseret på data fra begge tabeller).

Forbrug	Individuelle forløb 2015-aug. 2017	Gruppeforløb 2015-aug- 2017	I alt	I alt uden uoplyst*
Flere gange dagligt	87 (50,6 %)	63 (70,0 %)	150 (57,3 %)	66,7 %
En gang dagligt	2 (1,2 %)	6 (6,7 %)	8 (3,1 %)	3,6 %
En til flere gange ugentligt	21 (12,2 %)	11 (12,2 %)	32 (12,2 %)	14,2 %
Månedligt	4 (2,3 %)	1 (1,1 %)	5 (1,9 %)	2,2 %
Er stoppet	22 (12,8 %)	8 (8,9 %)	30 (11,5 %)	13,3 %
Uoplyst	36 (20,9 %)*	1 (1,1 %)	37 (14,1 %)*	-
I alt	172 (100 %)	90 (100 %)	262 (100 %)	225 (100 %)

Tabel 32. De unges angivende forbrug af hovedstoffet ved første samtale 2015-august 2017.

* Andelen af uoplyste er stor i 2015 pga. forsinket implementering af registreringssystem

Forbrug indenfor den seneste uge	Individuelle forløb sep. – dec. 2017	Gruppeforløb Sep.-dec. 2017	I alt
Flere gange dagligt	14 (45,2 %)	6 (75,0 %)	20 (51,3 %)
En gang dagligt	-	-	-
Flere dage den seneste uge	9 (29,0 %)	2 (25,0 %)	11 (28,2 %)
En dag den seneste uge	1 (3,2 %)	-	1 (2,6 %)
Intet	7 (22,6 %)	-	7 (18,0 %)
Uoplyst	-	-	-
I alt	31 (100 %)	8 (100 %)	39 (100 %)

Tabel 33. De unges angivende forbrug af hovedstoffet ved første samtale i skemaet benyttet september til december 2017.

Sidestof/andre stoffer

Spørgsmålet om sidestof er løbende blevet ændret. I 2015 blev de unge i de individuelle forløb spurgt ind til, om de benyttede andre stoffer end hash (ja/nej). Herefter blev spørgsmålet lavet om til "hvad er dit sidestof (problemgivende stof efter hovedstoffet). Med de nye skemaer pr. september 2017 er formuleringen blevet ændret, så de unge har mulighed for at svare flere sidestoffer, dog med betingelsen, at de er benyttet indenfor den seneste måned. De unge i grupperne er gennem hele perioden spurgt ind til, om de bruger andre stoffer end hovedstoffet (ja/nej).

	Individuelle forløb 2015	Individuelle forløb 2016 – aug. 2017	Individuelle forløb sep. – dec. 2017	Gruppeforløb 2015-2017	I alt
Har ikke sidestof	-	60 (60,6 %)	16 (51,61 %)	-	76 (25,2 %)
Hash/cannabis	-	2 (2,0 %)	5 (16,13 %)	-	7 (2,3 %)
Alkohol	-	14 (14,1 %)	1 (3,23 %)	-	15 (5,0 %)
Alkohol, hash og heroin	-	-	1 (3,23 %)	-	1 (0,3 %)
Alkohol+kokain	-	-	3 (9,68 %)	-	3 (1,0 %)
Hash/cannabis og amfetamin	-	-	1 (3,23 %)	-	1 (0,3 %)
Amfetamin	-	3 (3,0 %)	-	-	3 (1,0 %)
Ecstasy/MDMA	-	2 (2,0 %)	-	-	2 (0,7 %)
Ketamin	-	1 (1,0 %)	-	-	1 (0,3 %)
Kokain og amfetamin	-	-	1 (3,23 %)	-	1 (0,3 %)
Kokain, Ketamin, benzodiazepiner	-	-	1 (3,23 %)	-	1 (0,3 %)
Kokain	-	5 (5,1 %)	1 (3,23 %)	-	6 (2,0 %)
Andet – herunder angivet: Medicin, benzodiazepiner, khat, speed	-	7 (7,1 %)	0	-	7 (2,3 %)
Ja, bruger andre stoffer	11 (15,1 %)	-	-	39 (39,8 %)	50 (16,6 %)
Nej, bruger ikke andre stoffer	29 (39,7 %)	-	-	57 (58,2 %)	86 (28,6 %)
Uoplyst	33 (45,2 %)	5 (5,1 %)	1 (3,23 %)	2 (2,0 %)	41 (13,6 %)
I alt	73	99	31	98	301 (100 %)

Tabel 34. De unges angivende sidestof ved første samtale 2015-2017

I tabel 31 ses det, at 25,2 % af de unge angiver ikke at have et sidestof, mens 28,6 % angiver, at de ikke bruger andre stoffer end hovedstoffet, og 14,6 % er uoplyste. Dette betyder, at omkring en tredjedel af de unge (32,6 %) angiver, at de har et sidestof/bruger andre stoffer end hovedstoffet.

Udfordringer ud over rusmidler

I forbindelse med revideringen af Ro på Rusens dokumentation, er der tilføjet spørgsmål om de unge i de individuelle forløb. I grupperne har der siden 2015 været spørgsmål om de unge. Nedenstående skemaer er baseret på data fra det nye skema (september-december 2017) samt data fra gruppeforløbene 2015-2017.

Der skal tages forbehold for en stor andel af uoplyste i tabel 35-41.

Boform

Størstedelen af de unge angiver at have fast bolig. Mere end hver fjerde (27,5 %) angiver dog at bo på institution eller være uden bolig (tabel 35).

I grupperne er 90 unge (2015-august 2017) spurgt ind til, om deres boligsituation var usikker.

Hertil svarede omkring hver fjerde (24,2 %) ja.

Hvor bor du lige nu?	Individuelle forløb	Grupper	I alt
Hos forældre/forælder	5 (15,6 %)	1 (12,5 %)	6 (15,0 %)
I fast lejlighed/værelse	14 (43,8 %)	6 (75,0 %)	20 (50,0 %)
Institution	1 (3,1 %)	-	1 (2,5 %)
Uden bolig - herunder angivet hos veninde, venner, øvelokale, herberg, krisecenter	10 (31,3 %)	-	10 (25,0 %)
Andet, herunder angivet bofællesskab og kollegium	2 (6,2 %)	-	2 (5,0 %)
Uoplyst	-	1 (12,5 %)	1 (2,5 %)
I alt	32 (100 %)	8 (100 %)	40 (100 %)

Tabel 35. De unges angivne boform ved første samtale

*Sofaer rundt omkring, en vens båd

Psykiatrisk diagnose

Næsten halvdelen (48,5 %) angiver at have en psykiatrisk diagnose, mens 4,6 % angiver, at de er i gang med at blive udredt.

Har du en psykiatrisk diagnose?	Individuelle forløb (sep. – dec. 2017)	Grupper	I alt
Ja	18 (56,3) %	45 (45,9 %)	63 (48,5 %)
Er i gang med udredning	-	6 (6,1 %)	6 (4,6 %)
Nej	11 (34,3 %)	28 (28,6 %)	39 (30,0 %)
Uoplyst	3 (9,4 %)	19 (19,4 %)	22 (16,9 %)
I alt	32 (100 %)	98 (100 %)	130 (100 %)

Tabel 36. Fordeling af de unges besvarelser om psykiatiske diagnoser.

Anbringelse

Omkring hver fjerde (24,6 %) angiver, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har været anbragt.

Har du nogensinde været anbragt?	Individuelle	Grupper	Procent
Ja	8 (25,0 %)	24 (24,5 %)	32 (24,6 %)
Nej	22 (68,8 %)	51 (52,0 %)	73 (56,2 %)
Uoplyst	2 (6,3 %)	23 (23,5 %)	25 (19,2 %)
I alt	32 (100 %)	98 (100 %)	130 (100 %)

Tabel 37. Fordeling af de unges besvarelser om anbringelse.

Forældres rusmiddelproblemer

43,8 % svarer, at én eller begge af deres forældre/andre omsorgspersoner tidligere har haft, eller aktuelt har, rusmiddelproblemer.

Har én eller begge af dine forældre/andre omsorgspersoner tidligere haft, eller har de aktuelt rusmiddelproblemer (alkohol/stoffer)?	Individuelle	Grupper	Procent
Ja	15 (46,9 %)	42 (42,9 %)	57 (43,8 %)
Nej	15 (46,9 %)	34 (34,7 %)	49 (37,7 %)
Uoplyst	2 (6,3 %)	22 (22,4 %)	24 (18,5 %)
I alt	32 (100 %)	98 (100 %)	130 (100 %)

Tabel 38. Fordeling af de unges besvarelser om forældres/omsorgspersoner rusmiddelproblemer.

Afsluttet 9. klasse med afgangseksamen

14,3 % af de unge i grupperne angiver, at de ikke har afsluttet 9. klasse med afgangseksamen.

	Antal	%
Ja	64	65,3 %
Nej	14	14,3 %
Uoplyst	20	20,4 %
I alt	98	(100 %)

Tabel 39. Har den unge afsluttet 9. klasse med afgangseksamen? (kun grupperne)

Er tidligere startet på skole/uddannelse, som ikke blev gennemført

44,9 % af de unge angiver, at de har afbrudt mindst et uddannelsesforløb.

	Antal	%
Ja	44	44,9 %
Nej	28	28,6 %
Uoplyst	26	26,5 %
I alt	98	(100 %)

Tabel 40. Er den unge tidligere startet på uddannelse, som ikke blev gennemført? (kun grupperne)

Har nogensinde fået en dom for en forseelse

Omkring hver femte (18,4 %) angiver, at de har fået en dom for en forseelse.

	Antal	%
Ja	18	18,4 %
Nej	60	61,2 %
Uoplyst	20	20,4 %
I alt	98	(100 %)

Tabel 41. Har den unge nogensinde fået en dom for en forseelse? (kun grupperne)

Har tidligere været i behandling for dit rusmiddelbrug

Mere end hver fjerde (28,6 %) angiver, at de tidligere har været i behandling for deres rusmiddelbrug.

	Antal	%
Ja	28	28,6 %
Nej	20	20,4 %
Uoplyst	50	51,0 %
I alt	98	(100 %)

Tabel 42. Har den unge tidligere været i behandling for sit rusmiddelbrug? (kun grupperne)

Ville du have søgt hjælp vedrørende rusmidler, hvis der ikke var dette tilbud på CKB?

I det nye registreringskema (pr. september 2017) er der tilføjet et spørgsmål om, hvorvidt de unge ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusens tilbud var på CKB.

40,6 % af de unge svarer, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på CKB.

	Antal	Procent
Ja	13	40,6 %
Nej	13	40,6 %
Ved ikke/uoplyst	6	18,8 %
I alt	32	100 %

Tabel 43. De unges besvarelse af spørgsmålet: *Ville du have søgt hjælp vedrørende rusmidler, hvis der ikke var dette tilbud på din skole?*

Effekter/forandringer

Opsamling

Rusmidler

Blandt de 134 unge, der har gennemført et gruppeforløb eller en individuelt rådgivningsforløb i 2015-2017, har 54,5 % enten ophørt deres forbrug, vedligeholdt et ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

Trivsel

Med forbehold for et stort antal uoplyste, ses en overordnet positiv udvikling i de unges selvvurderede trivsel, da andelen af unge, der vurderer deres trivsel som høj steget, mens andelen af unge, der vurderer deres trivsel som lav er faldet markant.

Brobygning

Data fra 2016-2017 viser, at 19,3 % af de unge (27 unge), der har været i individuelle forløb, er angivet som brobygget til et andet tilbud, herunder fx Center for Rusmiddelbehandling København, U-turn, gruppebehandling, Ung i Forandring og psykiatrien.

Beskæftigelsesstatus

Spørgsmålet om beskæftigelsesstatus er først tilføjet skemaerne i de individuelle forløb pr. september 2017. Da der kun er afsluttet en enkelt ung med det nye skema, er datagrundlaget endnu for lille.

Hvad angår beskæftigessituationen for de unge i gruppeforløbene, er 14 unge (14,6 %) gået i ordinær uddannelse, mens tre unge (3,3 %) er kommet i ordinært arbejde. Omkring en tredjedel (35,6 %) er fortsat i tilbud på CKB.

Rusmidler

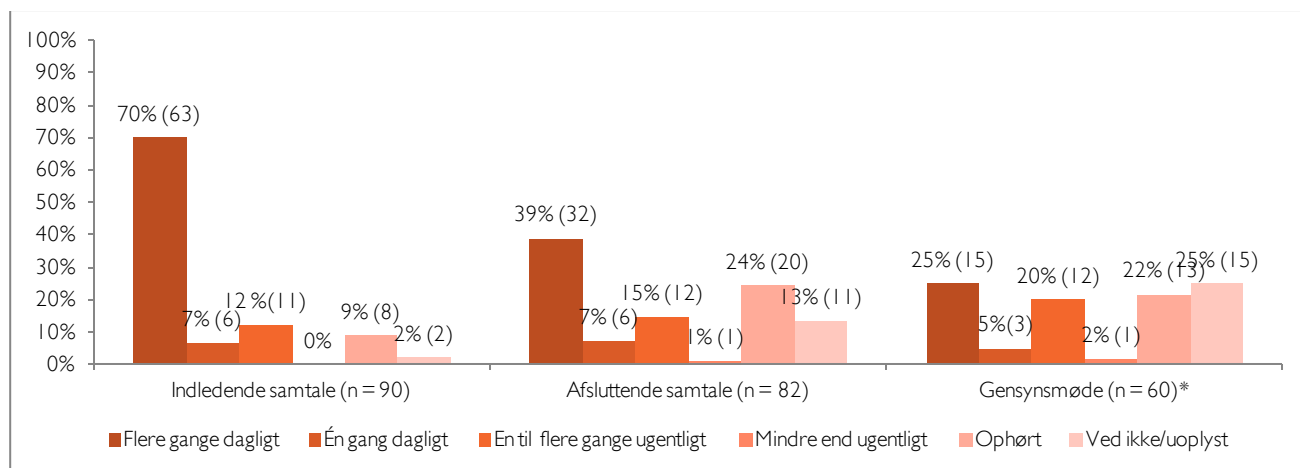
I dette afsnit opgøres de unges forandring i rusmiddelforbrug fra opstart til afslutning i perioden 2015-2017.

Først præsenteres data fra forandringsgruppeforløbene, dernæst fra de individuelle rådgivningsforløb. Herefter præsenteres de samlede data for grupperne og de individuelle forløb.

Forandringsgrupperne

Data er baseret på unge, der har gennemført et gruppeforløb.

Figur 9 viser de unges forbrug af hovedstoffet ved den indledende samtale (før gruppeopstart), sammenholdt med forbruget ved den afsluttende samtale og ved gensyn tre måneder efter afslutning. Det ses, at andelen af unge, der bruger hovedstoffet flere gange dagligt er faldet fra 70 % ved den indledende samtale til 39 % ved afslutning og 25 % ved gensyn. Ligeledes viser figuren, at andelen af unge, der har ophørt deres forbrug er steget ved afslutningen (24 %) og gensyn (22 %), sammenlignet med første samtale (9 %).

Figur 9. De unges forbrug af hovedstoffet ved forandringsgruppernes start, ved afslutning og ved gensyn tre måneder senere for de alle afsluttede grupper (n =90 unge). Den senest opstartede gruppe i 2017 afsluttes først i 2018, hvorfor data fra de otte unge ikke er med.

* Ikke data fra gensynsmøde med tre grupper

I nedenstående tabel er de unges overordnede forbrugsstatus opgjort ved at sammenligne den enkeltes forbrug ved opstart med deres senest foretagne registrering (afslutning eller gensyn).

Forbrugsstatus ved afslutning eller gensyn (senest foretagne registrering)	2015	2016	2017	I alt
Forbrug ophørt	5 (15,6 %)	4 (13,8 %)	4 (19,0 %)	13 (15,9 %)
Vedligeholdelse af ophør	1 (3,1 %)	1 (3,5 %)	6 (28,6 %)	8 (9,8 %)
Reduceret	6 (18,8 %)	8 (27,6 %)	8 (38,1 %)	22 (26,8 %)
Uændret	12 (37,5 %)	13 (44,8 %)	2 (9,5 %)	27 (32,9 %)
Steget	1 (3,1 %)	-	1 (4,8 %)	2 (2,4 %)
Uoplyst	7 (21,9 %)	3 (10,3 %)	0 (0 %)	10 (12,2 %)
I alt	32 (100 %)	29 (100 %)	21* (100 %)	82 (100 %)

Tabel 44. De unges forbrugsstatus ved senest foretagne registrering (41 unge ved afslutning og 42 ved gensynsmøde, 8 = uoplyst)

* kun 21 da otte unge har afbrudt forløb, og otte unge er i gruppeforløb, som først afsluttes i 2018.

I tabellen ses det, at 52,5 % af de unge i forandringsgrupperne enten har ophørt (15,9 %), vedligeholdt ophør (9,8 %) eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet (26,8 %).

Individuelle rådgivningsforløb

Jævnfør tabel 28, er 63 unge afsluttet som planlagt fra 2015-2017. Af disse er 11 afsluttet efter første samtale. De resterende 52 unge danner grundlag for effektmålingen af forbruget.

Tabel 45 viser opgørelsen af forandringer i forbruget af hovedstoffet blandt de unge, der har gennemført et individuelt forløb. Således viser tabellen effekten blandt de 52 unge, der har afsluttet et rådgivningsforløb med mere end én samtale planmæssigt. Forbrugsstatus er vurderet ud fra en sammenligning af den enkeltes indledende og afsluttende selvvalgte forbrug.

Kun to af de 52 forløb er afsluttet med de nye skemaer. Disse to er medtaget i nedenstående tabel (for en af disse unge, gælder at forbruget er stedet, mens den anden har uoplyst status).

Forbrugsstatus afsluttende samtale	2015	2016	2017	I alt
Forbrug ophørt	-	4 (23,5 %)	5 (21,7 %)	9 (17,3 %)
Vedligeholdelse af ophør	-	2 (11,8 %)	2 (8,7 %)	4 (7,7 %)
Reduceret	5 (41,7 %)	4 (23,5 %)	8 (34,8 %)	17 (32,7 %)
Uændret	4 (33,3 %)	4 (23,5 %)	4 (17,4 %)	12 (23,1 %)
Steget	3 (25,0 %)	3 (17,6 %)	2 (8,7 %)	8 (15,4 %)
Uoplyst	-	-	2 (8,7 %)	2 (3,8 %)
I alt	12 (100 %)	17 (100 %)	23 (100 %)	52 (100 %)

Tabel 45. Afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt de unge, der har gennemført et rådgivningsforløb som planlagt i 2017 (n = 52)

I tabellen ses det, at 57,7 % af de unge, der har afsluttet et individuelt forløb som planlagt enten har ophørt deres forbrug (17,3 %), vedligeholdt ophør (7,7 %) eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet (32,7 %).

Afbrudte individuelle rådgivningsforløb

Jf. tabel 28, viser data fra 2016-2017, at 44 unge i denne periode har afbrudt deres forløb undervejs (fx pga. udelivelser fra aftaler).

For 13 af de 44 unge, er frafaldet sket efter første samtale. I tabel 46 ses den senest foretagne forbrugsstatus blandt de resterende 31 unge.

Samlet har ni af de frafaldne unge (29,0 %) enten ophørt deres forbrug, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug inden forløbet blev afbrudt.

Forbrugsstatus seneste samtale	Antal (%)
Forbrug ophørt	1 (3,2 %)
Vedligeholdt ophør	1 (3,2 %)
Reduceret	7 (22,6 %)
Uændret	12 (38,7 %)
Steget	5 (16,1 %)
Uoplyst	5 (16,1 %)
I alt	31 (100 %)

Tabel 46. Afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt de unge, der frafaldet undervejs (n = 31)

Samlet forandring i forbrug af hovedstof i forandringsgrupperne og de individuelle forløb

Til den samlede opgørelse benyttes data fra de i alt 134 unge, der har gennemført enten et forandringsgruppeforløb (n = 82) eller et individuelt rådgivningsforløb (n = 52).

Forbrugsstatus afsluttende samtale	Forandringsgrupper	Individuelle forløb	I alt
Forbrug ophørt	13 (15,9 %)	9 (17,3 %)	22 (16,4 %)
Vedligeholdelse af ophør	8 (9,8 %)	4 (7,7 %)	12 (9,0 %)
Reduceret	22 (26,8 %)	17 (32,7 %)	39 (29,1 %)
Uændret	27 (32,9 %)	12 (23,1 %)	39 (29,1 %)
Steget	2 (2,4 %)	8 (15,4 %)	10 (7,5 %)
Uoplyst	10 (12,2 %)	2 (3,8 %)	12 (9,0 %)
I alt	82 (100 %)	52 (100 %)	134 (100 %)

Tabel 47. Samlet afsluttende forbrugsstatus af hovedstof blandt de unge i forandringsgrupper og individuelle forløb

Blandt de 134 unge, der har gennemført enten et gruppeforløb eller rådgivningsforløb i 2015-2017, har 54,5 % enten ophørt deres forbrug (16,4 %), vedligeholdt et ophør (9,0 %) eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet (29,1 %). Forbrugsstatus er vurderet ud fra en sammenligning af den enkeltes indledende og afsluttende selvvalgte forbrug.

Som det fremgår af data, har flere unge *vedligeholdt et ophør* af hovedstoffet. Nogle af de unge henvender sig, fordi de selv lige er stoppet med at bruge hovedstoffet og derfor har behov for støtte og hjælp til at vedligeholde dette stop.

Brobygning

Et andet af Ro på Rusens mål er, at de unge brobygges til relevante tilbud efter behov.

Data fra 2016-2017 viser, at 19,3 % af de unge (27 unge), der har været i individuelle forløb, er angivet som brobygget til et andet tilbud, herunder fx U-turn, gruppebehandling, Ung i Forandring, Center for Rusmiddelbehandling København og psykiatrien.

Trivsel

Ud over at hjælpe de unge til at reducere eller ophøre deres forbrug af rusmidler, er et mål at hjælpe de unge til bedre trivsel. Indtil august 2017 blev de unge bedt om at vurdere deres overordnede trivsel på en skala fra 1 til 10 ved hver samtale.

Det er dog erfaringen, at de unge har haft svært ved at vurdere det meget overordnede spørgsmål.

Derfor blev målingen af trivsel revideret i de nye registreringsskemaer (pr. september 2017). I det nye skema tager trivselsmålingen udgangspunkt i Center for Rusmiddelforskningens TEM (Trivsels- og Effekt Monitorering)¹⁹, som indeholder tre spørgsmål, hvorudfra de unge giver en rating fra 0-10.

- Hvordan har du generelt haft det rent personligt i de sidste 7 dage?
- Hvordan har du generelt haft det med dine nære relationer, f.eks. familie, nære venner, i de sidste 7 dage?
- Hvordan har du generelt haft det socialt, f.eks. på arbejdet, i skolen, med bekendte, i de sidste 7 dage?

Trivsel (målinger i perioden 2016 til august 2017)

Trivselsmålingen er baseret på alle forløb, som er afsluttet som planlagt.

Der findes ikke trivselsdata fra 2015 eller fra grupperne.

	Første samtale	Afsluttende samtale
Lav trivsel (1-3)	4 (10,3 %)	-
Middel (4-7)	22 (56,4 %)	18 (46,2 %)
Høj (8-10)	2 (5,1 %)	10 (25,6 %)
Uoplyst	11 (28,2 %)	11 (28,2 %)
I alt	39	39

Tabel 48. De unges udvikling i trivsel (unge afsluttet i perioden januar til august 2017)

Overordnet ses en positiv udvikling i de unges selvvalgte trivsel. Flere unge vurderer deres trivsel i den høje ende af skalaen (8-10) ved den afsluttende samtale (25,6 %), sammenlignet med første samtale (5,1 %). Der er ingen unge, der vurderer deres trivsel i den lave ende (1-3) ved den afsluttende samtale.

Trivsel september til december 2017

Der er endnu ikke trivselsmålinger for de unge registreret i de nye skemaer

Beskæftigelse

En målsætning for Ro på Rusens indsats er at understøtte de unges vej i uddannelse/beskæftigelse.

Pga. CKB's særligt udfordrede målgruppe, er målet ikke nødvendigvis, at få de unge direkte i uddannelse eller arbejde, men at bringe dem i en situation, hvor de, på sigt, er tættere på at komme det. Ofte vil et mål for de unge være, at de kommer i en form for virksomhedspraktik, som et trin på vej mod uddannelse eller arbejde.

Individuelle forløb

Spørgsmålet om beskæftigelsesstatus er først tilføjet skemaerne pr. september 2017. Da der kun er afsluttet en enkelt ung med det nye skema, er der endnu ikke data om beskæftigelsesstatus.

¹⁹ http://psy.au.dk/fileadmin/site_files/filer_rusmiddelforskning/dokumenter/ungmap/Trivsel_og_Effekt_Monitorering_skema.pdf

Beskæftigelsesstatus forandringsgrupperne

I tabel 49 ses beskæftigelsesstatus for de unge i forandringsgrupperne 2015-2016. Data om beskæftigelsesstatus er trukket fra CKB's eget system. Data er senest trukket april 2018.

Her medtages alle unge, som har været i forandringsgruppeforløb – både unge, som har gennemført (82 unge) og afbrudt deres forløb (8 unge).

Beskæftigelsesstatus for unge i gruppeforløb	2015	2016	2017	I alt
Er gået i ordinær uddannelse	5	4	2	11 (12,2 %)
Har været i praktik og efterfølgende gået i ordinær uddannelse	-	2	-	2 (2,2 %)
Har været i praktik og efterfølgende gået i ordinært arbejde	-	2	-	2 (2,2 %)
Har været i løntilskud og efterfølgende gået i ordinært arbejde	1	-	-	1 (1,1 %)
Er gået i brobygningsforløb på erhvervsuddannelserne	1	-	1	2 (2,2 %)
Er gået i brobygningsforløb på KVUC		-	2	2 (2,2 %)
Har været i praktik og efterfølgende gået i brobygningsforløb på erhvervsuddannelserne	1	-	-	1 (1,1 %)
Har været i praktik, men er fyldt 30 år og er i tilbud via jobcentret	-	1	-	1 (1,1 %)
Har været i praktik, men er fraflyttet Københavns Kommune	-	1	-	1 (1,1 %)
Har frasagt sig sin uddannelseshjælp	2	-	-	2 (2,2 %)
Har fået stoppet sin uddannelseshjælp pga. manglende rådighed	1	-	-	1 (1,1 %)
Er flyttet kommune	4	-	3	7 (7,8 %)
Er efter at være kommet i deltidsjob flyttet kommune		-	1	1 (1,1 %)
Er tilbagevisiteret til unge-jobcentret (formegentligt fordi de er 'uddannelsesparate')	4	-	-	4 (4,4 %)
Har været i praktik og efterfølgende tilbagevisiteret til unge-jobcentret	2	-	-	2 (2,2 %)
Er fyldt 30 år og tilknyttet nyt Jobcenter/tilbud	-	-	2	2 (2,2 %)
Er ophørt grundet formue	-	-	1	1 (1,1 %)
Afsoner dom	-	-	1	1 (1,1 %)
Er i døgnbehandling og har forløbsmentor på CKB	-	-	1	1 (1,1 %)
Er fortsat i tilbud på CKB efter at have været i praktik	1	-	3	4 (4,4 %)
Er fortsat i tilbud på CKB	10	12	10	32 (35,6 %)
Er ikke længere i tilbud på CKB	-	7	2	9 (1 %)
I alt	32	29	29	90 (100 %)

Tabel 49. De unges beskæftigelsesstatus – data rekvireret fra CKB's egne data (n = 90)

Hvad angår beskæftigelsessituationen for de unge i gruppeforløbene, er 14 unge (14,6 %) gået i ordinær uddannelse, mens tre unge (3,3 %) er gået i brobygningforløb på en uddannelsesinstitution. Tre unge (3,3 %) er kommet i ordinært arbejde. Omkring en tredjedel (35,6 %) er fortsat i tilbud på CKB (se tabel 49).

DEL 3. Samarbejdet med uddannelsesstederne, SUF og BIF

Ro på Rusens ledelse følger løbende op på samarbejdet med de øvrige aktører via møder og ledelsesinformation (data for aktiviteter mm.). Der er desuden over flere omgange gennemført interviews med ledelse og nøglepersoner på skoler og CKB i perioden 2016-2018.

Interviews med nøglepersoner og ledere vidner om, at der er etableret et unikt tværgående samarbejde på tværs af SOF, SUF og BIF, der giver nye muligheder i arbejdet med, og omkring, de unge. Det fremhæves desuden, at det at indsatsen er forankret lokalt på skolerne og på CKB, har gjort det muligt ved fælles indsats at nå en stor gruppe unge med rusmiddelproblemer, som højst sandsynligt ikke ville have henvendt sig i kommunens andre rådgivnings- og behandlingstilbud.

Samspelet på produktionsskoler, erhvervsskoler og Ungdomsskolen

Ledere og nøglepersoner på flere af skolerne fortæller, at Ro På Rusen-indsatsen nu er blevet forankret på skolen. De fortæller desuden, at samspelet har betydet et vigtigt kompetenceløft af medarbejdere på skolen, samt at arbejdet med tidlig opsporing og brobygning til den specialiserede hjælp er blevet lettere i takt med bedre kendskab til hinanden, udviklingen af fælles arbejdsgange og løbende sparring.

"I vores samarbejde med Ro på Rusen har Ungdomsskolen oplevet en styrket og mere systematisk indsats til gavn for de unge. Vores medarbejdere har oplevet et kompetenceløft i metoder til at tilgå problematikkerne omkring unge og rusmidler, og særligt den fremskudte misbrugsrådgivning har været nyttig, da de unge har oplevet let tilgængelighed og stor tryghed omkring den rådgivning og behandling, der har været til stede – tæt på deres dagligdag. Ungdomsskolens egen indsats for at forebygge og håndtere rusmiddelproblematikker er forøget, ligesom det faktiske antal af unge, der benytter rådgivningen, er det."

(Frank Størup., leder, Københavns Kommunes Ungdomsskole)

Flere undervisere og vejledere fortæller at samarbejdet med rusmiddelrådgiverne har skærpet deres opmærksomhed på elevernes trivsel og eventuelle rusmiddelproblemer, og at det har betydet, at de nu i højere grad tager kontakt til sårbare elever og forsøger at motivere dem til at inddrage den hjælp der er på skolen.

"Jeg spurgte, hvordan det gik, og det gik fint, syntes han. Så sagde jeg: Du kan jo godt løbe ind i nogle problemer, er du sikker på du ikke lige vil ind og snakke med Ro på Rusen? Det bliver ikke noteret nogen steder, det er bare fem minutter af dit liv, og hvis det ikke er noget, så går du bare igen. Så sagde han okay, og gik ind og efter en time kom han ud og sagde, at det havde været rigtig godt - at hun havde været rigtig sød at snakke med, og at de havde fået vendt og drejet en masse ting."

(Lærer, produktionsskole)

I interviewene bliver netop fleksibiliteten i samarbejdet og muligheden for hurtig handling lokalt på skolen fremhævet. Flere af de interviewede peger bl.a. på vigtigheden af, at rådgiverne var villige til at gå rundt, deltage i aktiviteter og dermed blive kendte ansigter på skolerne.

"... vi har fået en meget tæt kontakt til nogen, der kan hjælpe os. Altså, for eksempel når de der drenge, der sidste tirsdag stod og røg lige herovre i gården, så kan vi handle hurtigt og få nogen til at hjælpe os. Og det er rigtig dejlig støtte."

(lærer 1, produktionskole)

"Det at have én på stedet, at jeg bare skal bede dem gå fem meter ind på et kontor, det gør en kæmpe forskel. Fordi de er sådan meget impulsstyret - så vil de godt, så vil de ikke - og de tænker jo ikke ret mange timer frem, generelt vores elever. Det er fantastisk. Man kan fange dem her og nu."

(lærer 2, produktionskole)

Ifølge Ro på Rusens medarbejdere er en vigtig erfaring, at indsatsen lykkes bedst, når personalet på skolerne kan prioritere et tæt samarbejde omkring de unge, da det er lærerne og vejlederne, der har den daglige kontakt til de unge. På samme måde giver vejledere og undervisere udtryk for, at det er lettere for dem, at tale med de unge og anbefale dem rådgivning, når de selv har en god relation til rådgiveren på skolen.

I interviewene er der gennemgående rosende ord om samarbejdet, og flere nævner den gensidig respekt for hinandens kompetencer og forståelse for hinandens vilkår i arbejdet med de unge som afgørende for det gode samspil.

Erfaringerne har dog også vist, at der undervejs i opstarten af indsatserne har været behov for at sikre en forventningsafstemning og afklaring af rollefordelingen i samarbejdet.

Interviewene med medarbejderne vidner også om, at der er ønsker til Ro På Rusen om flere kurser og opdatering af viden på rusmiddelområdet – ikke mindst i forbindelse med ansættelse af nye medarbejdere på skolen. Flere skoler ytrer også ønsker om, at indsatsen bliver udvidet med flere rusmiddelrådgivere, og at den bliver permanentgjort på skolen.

Det udvidede behov begrundes blandt andet med, at eleverne i højere grad end tidligere kæmper med flere og mere komplekse udfordringer:

"Vi er i en situation, hvor vores elever får flere og flere udfordringer [...] de har mere og mere at slås med, og derfor må vi bare række ud og få samlet så meget ekspertise som muligt. Vi er gode til dét, vi er gode til, men vi har brug for noget mere. Vi kan ikke rumme det hele. Vi kan ikke hjælpe dem på alle fronter. Jeg oplever at de unge i dag har mange flere udfordringer end misbruget."

(lærer 1, produktionskole)

SOF-SUF- samarbejdet og Partnerskabet

På uddannelsesstederne samarbejder Ro på Rusens rådgivere og socialrådgiver med SUF's psykologer fra "Ung i Forandring" (forankret i Center for Børn og Unges Sundhed) med det fælles fokus at få kontakt til frafaldstruede unge, tilbyde anonyme samtaleforløb lokalt på skolerne og brobygge til hinanden eller til andre relevante tilbud ved behov. Psykologerne fra SUF er ikke til stede på alle de skoler, som Ro på Rusen har opstartet samarbejde med, ligesom at Ro på Rusens rådgivere ikke er til stede på alle de skoler, som Ung i Forandring samarbejder med. Det er derfor ikke på alle skoler, at samspillet omkring de unge finder sted. Samarbejdet er bundet op på løbende samarbejds møder på ledelsesplan og lokalt på de pågældende skoler.

Ro på Rusen blev yderligere i 2017 en del af et gensidigt forpligtende partnerskab mellem med Sundheds- og Om-sorgsforvaltningen i Københavns Kommune og alle ungdomsuddannelser i København (i alt 24 erhvervsskoler, produktionskoler, gymnasier og Ungdomsskolen). Formålet med partnerskabet er at bidrage til at nedbringe frafaldet, så

flere elever gennemfører en uddannelse. Dette skal ske gennem aktiviteter målrettet psykisk sundhed, røgfrihed, seksuel sundhed, alkohol og rusmidler²⁰.

Partnerskabet med skolerne er forankret i Center for Sundhed, hvor sundhedskonsulenter er med til at sikre en koordineret adgang til trivsels-, sundheds- og socialfremmende indsatser på skolerne.

Sundhedskonsulenterne fungerer som kontaktpersoner til skolerne. Deres rolle er i samarbejde med skolerne at afdække behovet for trivsels- og sundhedsindsatser og herefter udarbejde lokale handleplaner. Handleplanerne tager udgangspunkt i et aktivitetskatalog, som beskriver de aktiviteter/indsatser, skolerne kan tilbydes indenfor fx psykisk sundhed, rygning og rusmidler²¹.

Ro på Rusen er en del af partnerskabsaftalerne med skolerne og indgår nu som et tilbud i aktivitetskataloget, som kommer i en ny revideret udgave juni 2018. Dette indebærer blandt andet, at Ro på Rusen bliver skrevet ind i skolerne handleplaner og kontakttet, når skolerne har behov for en rusmiddelindsats.

Ifølge Ro på Rusens teamleder, har partnerskabsaftalerne med skolerne medført, at samarbejdet med SUF har udviklet sig fra et samspil med fokus på psykisk sårbarhed og rusmiddelproblematikker til et bredere og mere helhedsorienteret samarbejde omkring andre aspekter af trivsel og sundhed (seksuel sundhed, rygning mm).

"Via partnerskabsaftalerne, er der skabt en systematisk og koordineret indgang til skolerne. I indsatsens opstart var hvert enkelt tilbud ude og skabe samarbejde med skolerne. Nu kan nye samarbejder og aftaler med skoler nemt formidles via SUF's kontaktpersoner på skolerne. Fx er både samarbejdet med Hotel- og Restaurantskolen og TEC etableret via kontaktpersonen".

(Carina Abel Gjaldbæk, teamleder Ro på Rusen)

Der er løbende møder mellem sundhedskonsulenterne fra SUF og de kommunale aktører i tilbudskataloget. På møderne sikres videndeling, erfaringsudveksling samt afklaring af snitflader og samarbejde mellem de forskellige aktører på skolerne. På møderne dannes dermed grundlag for at lære hinandens tilbud bedre at kende, knytte tættere relationer og skabe bedre samarbejder. Dette er med til at til at understøtte den helhedsorienterede indsats overfor de unge på skolerne.

Konkrete erfaringer fra samarbejdet mellem Ro på Rusen og SUF's indsatser på skolerne

Erfaringer viser, at samspillet mellem Ro på Rusen og Ung i Forandring er forskellig fra skole til skole. På nogle skoler er der etableret et godt samarbejde og kendskab til hinanden, mens samarbejdet på andre skoler har været mindre koordineret.

Teamlederen fra Ro på Rusen fortæller om gode erfaringer med brobygning mellem Ro på Rusen og SUF's tilbud "Sundhedsvejledningen". Her har samarbejdet ført til yderligere samarbejds møder og aftaler omkring sparring/oplæg/kompetenceudvikling.

Der er ligeledes gode erfaringer med samarbejde og brobygning mellem Ro på Rusens rådgivere og Ung i Forandring.

En rusmiddelrådgiver fortæller:

"Jeg har haft en ung pige i forløb, som havde et stort forbrug af både hash og kokain. Hun havde også andre problematikker, blandt andet en spiseforstyrrelse. Det lykkedes hurtigt pigen helt at stoppe sit forbrug af rusmidlerne, og vi fortsatte samtaleforløbet de næste uger for at sikre, at hun kunne vedligeholde forandringen. Inden vi afsluttede forløbet, henviste jeg hende til psykologen i Ung i Forandring, så hun kunne få arbejdet med spiseforstyrrelsen. Kort tid efter startede hun hos psykologen"

(Ro på Rusen-rådgiver).

²⁰ se: <https://sundhed.kk.dk/ungdomsuddannelse>

²¹ <https://sundhed.kk.dk/files/bedresundhedogtrivselblandtunge-aktivitetskatalogpdf>

Ro på Rusens teamleder fortæller, at der generelt er sket en god udvikling i samarbejdet mellem Ro på Rusen og Ung i Forandring. Samarbejdet er blevet tættere, og begge parter er blevet skarpere på, hvordan de forskellige fagligheder udnyttes bedst muligt.

På samarbejds møder mellem Ro På Rusen og Ung i Forandring er der dog stadig fokus på at styrke samspillet yderligere.

Der er desuden opmærksomhed på at understøtte SUF-psykologernes samarbejde med socialrådgiveren omkring de unges socialfaglige problematikker. Som led i dette skal socialrådgiveren fremover deltage på SUF-psykologernes teammøder for at sikre systematisk sparring og samarbejde omkring de unge.

Trods gode erfaringer med samarbejdet, er der også udfordringer. En væsentlig udfordring for samarbejdet er at nogle af skolerne kun tilbyder et enkelt lokale til både Ro på Rusens rådgivere og Ung i Forandrings psykologer. Indsatserne må således være til stede på skolen forskellige dage, hvilket vanskeliggør et tættere samarbejde og sparring omkring de unge.

Derudover nævner både teamleder og medarbejdere, at der er behov for øget fokus på at sikre en klar rollefordeling og velfungerende snitflader, så unge og lærere på alle skoler ved, hvem de skal henvende sig til.

Et samarbejde, der gør det nemmere at navigere i et felt med mange tilbud

Overordnet er der gode tilbagemeldinger om SUF-SOF samarbejdet og Partnerskabet fra både skolerne, SUF og Ro på Rusen.

Samspillet og samarbejdet mellem SUF (partnerskabsaftalen med uddannelsesinstitutionerne og Ung i forandring) og SOF (Ro på Rusen) har dels gjort det nemmere for skolerne at navigere i et felt med mange forskellige tilbud, og dels gjort det nemmere at vælge det bedst mulige tilbud til den enkelte ung (og dermed skånet den unge for skift mellem tilbud).

Fra SUF's ledelse er vurderingen, at samarbejdet har været godt og konstruktivt.

"Partnerskabsaftalerne med ungdomsuddannelserne har været en god ramme for samarbejdet og kontakten med skolerne, herunder også for nye samarbejder mellem Ro på Rusen og ungdomsuddannelserne. Et fortsat samarbejde om indsatser på ungdomsuddannelserne giver rigtig god mening i forhold til de unge og i forhold til en effektiv brug af tilbud fra Københavns Kommune"

(Katrine Schjøning, Folkesundhedschef, Center for Sundhed, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen)

SOF-BIF samarbejdet

Rusmiddelindsatsen på CKB varetages i et tæt samarbejde mellem en medarbejder fra CKB og to Ro på Rusen-rådgivere.

Ro på Rusens rådgivere er til stede på CKB tre dage om ugen, hvilket gør indsatsen mere intensiv end indsatsen på uddannelsesstederne. Dette skyldes blandt andet at andelen af unge, der har behov for en rusmiddelindsats, vurderes at være relativ stor på CKB. Årsagen er, blandt andet, at der de seneste år, er sket et skift i målgruppen på CKB. Fra primært at være *uddannelsesparate* unge, er centrets målgruppe i dag *aktivitetsparate*²² unge. På CKB skal man således, i langt højere grad end tidligere, hjælpe unge, som vurderes at have længere vej til uddannelse eller arbejde. Personalet møder derfor unge, som har andre og mere omfattende udfordringer end tidligere (jf. DEL 2 side 29).

²² En uddannelsesparat ung vurderes med den rette støtte og aktive indsats, at kunne påbegynde og gennemføre en uddannelse inden for ca. 1 år, mens en aktivitetsparat ung vurderes at have problemer af faglig, social og/eller helbredsmæssig karakter og dermed har behov for ekstra støtte og hjælp i længere tid end ca. 1 år.

BIF-SOF-samarbejdet tilrettelægges i det daglige via makkerskabet på medarbejderniveau og via møder på ledelsesplan ca. 4 gange årligt.

Rusmiddelindsatsen på CKB har i perioder i 2016 og 2017 været præget af udfordringer i forbindelse med personalekift/skift i Ro på Rusen-bemanningen. Der har derfor løbende været fokus på at sikre en stabil bemanning og et stabilt samarbejde.

Ro på Rusen og CKB har desuden kontinuerligt fokus på at skabe synlighed omkring indsatsen med henblik på at rekruttere flere unge til forandringsgruppeforløbet og til individuel rådgivning. Medarbejderen fra CKB fortæller, at indsatsen er let tilgængelig for de unge, og at tilmeldingen til forandringsgruppen er simpel og nem for de unge.

Der er samtidig opmærksomhed på, at de unge på CKB ofte har behov for en omfattende, helhedsorienteret indsats, som adresserer de mange problemstillinger, de står overfor. Medarbejderen på CKB fortæller, at der er en god brobygning til andre tilbud/anden behandling, hvor det er relevant. Desuden kan der udarbejdes støtteskrivelser til døgnbehandling, når det er relevant, da der er et godt kendskab til de unge, der har fulgt et forløb på CKB.

Erfaringer fra CKB viser desuden, at kombinationen af forandringsgruppeforløbene (med fokus på reduktion/ophør af rusmidler) og den beskæftigelsesrettede indsats, har stor betydning ift. at få de unge i virksomhedspraktik, når motivationen og paratheden er til stede.

Ift. rekruttering af de unge spiller undervisere, vejledere og mentorer en væsentlig rolle, da det er dem, der i første omgang skal opdage problematikken og hjælpe de unge videre til tilbuddet. For at klæde dem på til at tage snakken med de unge, har indsatsen fokus på sparring og kompetenceudvikling af CKB's personale.

Der er desuden udarbejdet en rusmiddelpolitik med fokus på, hvordan personalet på CKB kan handle og bedst muligt hjælpe de unge med rusmiddelproblemer.

Rådgiverne i Ro på Rusen fortæller, at nogle unge ikke møder op til den individuelle rådgivning, selvom deres mentor har henvist og booket tid i rådgivningen. Der kan altså være lang vej til den første samtale hos Ro på Rusens rådgivere, når de unge henvises af deres mentor. Samtidig viser erfaringer, at de unge har mere stabile forløb og større fremmøde, når der er et tæt samarbejde mellem mentor og rådgiver.

"Det løbende samarbejde mellem rusmiddelindsatsen og resten af CKB er ofte nøglen til at få hul igennem til de unge, som ofte har mange dårlige erfaringer med professionelle gennem deres opvækst. Både samarbejdet i opstartsfasen, hvor vejleder eller mentor opdager forbruget af rusmidler, samt den løbende sparring omkring fastholdelse i forandringsgrupper og rådgivning er centralt."

(Kristine Søltøft, vejleder/underviser, CKB)

Et væsentligt fokus er derfor fortsat at arbejde på at skabe tættere samarbejde mellem indsatsen og de unges mentorer på CKB. Det kan fx være en stor fordel, hvis mentorerne følger de unge til deres første samtale eller på anden måde inddrages i forløbet, så de får bedre kendskab til tilbuddet.

Både ledelsen på CKB og i Ro på Rusen understreger, at rusmiddelindsatsen på CKB er et vellykket samarbejde på tværs af forvaltninger, der giver nye muligheder i arbejdet med de unge. Samspelet mellem CKB og Ro på Rusen samt dét, at indsatsen er forankret lokalt på CKB, har gjort det muligt at nå en stor gruppe unge med rusmiddelproblemer, som højst sandsynligt ikke ville have henvendt sig i kommunens andre rådgivnings- og behandlingstilbud. Ligeledes er det en stor styrke at tænke beskæftigelsesindsatser og rusmiddelindsatser sammen, da de unge får en mere helhedsorienteret indsats, der har fokus på at hjælpe de unge i uddannelse eller beskæftigelse, samtidig med, at der tages hånd om en problematik, der kan forhindre de unges succes.

"Der er ingen tvivl om, at det at indsatsen har været forankret på CKB, har skabt et unikt samarbejde på tværs af forvaltningerne med stor respekt for hinandens faglighed, men også bidraget til faglig sparring og dialog på tværs, hvilket har gjort det lettere at rekruttere unge til indsatsen. Men også synligheden, ved at beskæftigelsesindsatsen og rusmiddelindsatsen har været forankret samme sted, har helt sikkert haft en effekt jft. at nå unge som ellers ikke ville have henvendt på kommunens rusmiddelcentre"
(Karin La Fontaine, Souschef, CKB)

Såvel ledelsen i Ro på Rusen (SOF), Ung i Forandring (SUF) og på CKB (BIF) understreger, at det er væsentligt med fortsat fokus på at videreudvikle samarbejdet på tværs af forvaltningerne, så den helhedsorienterede indsats og samarbejdet om de unge sker på bedst mulig vis.

DEL 4. Historier om unge i indsatsen

I DEL 4 præsenteres syv forskellige cases/historier om unge i forløb hos Ro på Rusen.

Som resultaterne viser, har de unge, der er i Ro på Rusens rådgivningsforløb, forskellige problemstillinger og dermed behov for en individuel tilgang, der tager udgangspunkt i netop deres situation. Vejen ud af et problematisk rusmiddelbrug og hen mod bedre trivsel og forankring i uddannelse og arbejde, er således også forskellig for hver ung. Historierne er fortalt af Ro på Rusens rådgivere og socialrådgiveren.

Om at have let adgang til rådgivning

HISTORIEN OM LINE OG MADS

Fortalt af Kim Vedersø Gilberg, rådgiver i Ro på Rusen

Oktober 2017: Line henvises til samtaleforløb hos mig af en grundforløbslærer, som netop har lavet en underretning omkring Line. Line møder derfor til første samtale med en stor skepsis og mistro. Hun føler sig snydt af at have vist tillid til sin lærer og fortalt om sin hashrygning og situationen derhjemme, hvor hendes far har oprådt fysisk - af mildere karakter - over for Line efter skænderier over Lines hashrygning. Line er hjemmeboende hos begge forældre. Hun ryger hash dagligt og har gjort det i 2½ år.

Pga. Lines skepsis bruger jeg ekstra god tid på tilgangen og relationsopbyggelsen. Jeg taler åbent om, at jeg kender til underretningen fra læreren og anerkender samtidigt Lines følelse af at have oplevet et tillidsbrud. Jeg spørger specifikt til andre dele af Lines liv – særligt aktiviteter og netværk – for at lære hende bedre at kende og for at vise hende, at jeg har en bredere interesse i hendes liv end de aktuelle familiære problemstillinger og hendes hashrygning. Vi taler om MMA (kampsport), fitnessstræning samt om en barnedoms-kammerats fodboldhold. Line har lyst til at blive mere aktiv, men hun har svært ved at sætte handling på tanker og virker tyngt af den daglige hashrygning.

Efter 2. samtale – og en drøftelse af fordele/ulempes ved hashrygning – beslutter Line sig for at gå på "rygepause". Ved 3. samtale har hun kun røget ganske få gange i den forgangne uge. Fokus er på at tage en dag af gangen samt tænke aktiviteter og ikke-rygende venner ind i fritiden.

November 2017: Line ryger ikke længere hash og formulerer nu selv sin beslutning som et hash-stop og ikke en pause. Hun responderer nu godt på meget konkrete løsningsorienterede aftaler, og vi har holdt fokus på

det, der virker og giver hende energi og godt humør. Line fortæller, at det er hårdt at stoppe med at ryge hash, men at hun primært oplever positive effekter af sit hashstop. Hun er i bedre humør, har øget energi, større fokus i skolen og færre konflikter derhjemme. For at understøtte Lines hashstop taler vi også om de "risikosituationer" hun oplever i hverdagen og weekenderne, samt om håndtering af "trang" – og hun øver sig i vane-ændringer og i at sige fra!

Line fortæller, at hendes hashstop har haft indflydelse på flere af hendes venner, som nu også er i gang med at reducere hashrygningen eller stoppe helt. Dette gør hende stolt, og vi taler om "smitte-effekten" og betydningen af at handle på noget frem for kun at tale om det. Line fortæller, at hun har talt med en klassekammerat (Mads) om samtalerne med mig, hvilket har gjort Mads nysgerrig på en samtale. Line og Mads har røget en del hash sammen (også i skoletiden), og Line bliver således årsagen til, at Mads møder til samtale midt i november – lidt over en måned efter at Line startede sit samtaleforløb.

MADS KOMMER NU OGSÅ TIL SAMTALER

November 2017: Mads fortæller, at han ryger hash og skunk dagligt, hvilket han har gjort i ca. 3½ år. Han henvender sig som følge af Lines samtaler og anbefalinger og på grund af den positive effekt, som han har bemærket hos Line efter hendes hashstop. Mads

kommer fra en familie uden problemer med rusmidler. Hans forældre er skilt og kender ikke til hans hashrygning. Mads bor hos sin mor og har en storesøster, som støtter ham godt. Han er ordblind og har – ligesom Line – flest venner, som ryger hash.

Ved vores første samtale taler vi om Mads' netværk, og om de venskaber han savner fra folkeskolen. Mads er blevet valgt fra af sine barndomsvenner pga. hashrygningen, hvilket han er ked af. Vi taler ligeledes indledningsvis om udskillelsen af THC ved ophør af hashrygning. THC-emnet optager Mads meget, da han er ved at tage kørekort.

Allerede ved den anden samtale – medio november – møder Mads med oplysningen om, at han også er gået på hash-pause!

Den følgende samtale handler meget om, at Mads har sagt fra over for ryger-vennerne og er i gang med at genetablere kontakten til de gamle (ikke-rygende) venner – bl.a. ved at starte på et fodboldhold, som flere af drengene spiller på.

December 2017: Line og Mads har talt om og foreslået at tage nogle fællessamtaler hos mig. De møder derfor op sammen to gange i december. Indholdsmæssigt kommer vi vidt omkring og taler om meget andet end hashrygning. Begge to er stadig hash-fri og har det rigtig godt. Line er startet i fitnesscenter med nogle venner og har fået det meget bedre med sin far derhjemme. Mads spiller fodbold med barndomsvennerne, som han igen ses med på daglig basis. Begge to passer deres skole, de har gennemført en uges praktik (Mads muligvis med udsigt til en læreplads!), og begge har bestået deres matematik-eksamen.

Begge to har fokus på at tage en dag af gangen, og undgå langsigtede forkromede mål om hashfrihed. Denne tilgang til forandring virker super godt for dem begge. "Der er mindre pres ved at tænke sådan", siger de begge. Dertil har vi etableret en alliance, så de kan bruge hinanden (og mig) i situationer, hvor det er svært at sige nej til hashen. Vi har aftalt en konkret "beredskabsplan", hvor de kan "aktivere" hinanden i fritiden, hvis/når det bliver svært. Indtil videre har det været nok for dem begge blot at vide, at den sikkerhed og trykthed er der. På trods af flere svære situationer med tilbud om at ryge hash – primært ved fester eller i byen –, har de begge holdt sig helt fra at ryge.

Januar 2018: Både Line og Mads har holdt deres hash-stop i juleferien og de fortsætter sammen på grundforløb 2 på skolen. Mads har bestået teoriprøven til kørekort og Line glæder sig til, at hun kan starte på at tage kørekort om et par måneder. Begge er meget glade for at være stoppet med at ryge hash. De har mere energi og føler sig mere friske og vågne i skolen. De er mere aktive i hverdagen, og så har de begge to betydeligt færre konflikter derhjemme.

Om rusmiddelforbrug og psykiatriske diagnoser

CAMILLAS HISTORIE

Fortalt af Katrine Kragh, rådgiver i Ro på Rusen CKB

Camilla henvender sig til mig på Center For Kompetence og Brobygning, CKB. Hendes vejleder på CKB kender til Camillas forbrug af stoffer og henviser hende derfor til mig. Hun ryger skunk flere gange dagligt og tager også andre stoffer.

Camilla har en skizofreni-diagnose, og da vi mødes første gang er hun allerede begyndende psykotisk. De efterfølgende samtaler bærer præg af den tiltagende psykose, og Camilla er meget svær at fastholde i samtalen, da hun taler ud af den ene tangent efter den anden. Kort tid efter bliver Camilla indlagt på en lukket psykiatrisk afdeling.

Ca. et halvt år senere er Camilla tilbage på CKB. Camilla blev stoffri, mens hun var indlagt, men hendes vejleder har henvist hende til mig igen, da hun er ophørt med at tage sin medicin, hvilket vejlederen finder bekymrende.

Camilla kommer til en enkelt samtale, hvor hun giver udtryk for at have det godt, og de tanker hun indimellem har om skunk, kan hun kontrollere. Hun ønsker derfor ikke endnu et samtaleforløb. Jeg fortæller hende, at hun altid kan henvende sig igen, hvis hun skulle få brug for det.

Efter et par måneder tager Camilla selv kontakt til mig igen. Hun er begyndt at ryge skunk. Hun kan mærke at forbruget tager til, og hun har svært ved at holde det nede. Vi taler en del om THC/CBD, og om at THC-indholdet i skunk er højt, hvorfor det er noget af det værste hun kan ryge, hvis hun vil undgå at blive psykotisk. Vi taler derfor om, at et alternativ til skunk kunne være hash eller pot, hvis hun ikke kan lade være med at ryge lige pt.

Da jeg har haft Camilla i et forløb tidligere, kan jeg genkende hendes psykose og se hvordan den langsomt tager til. Jeg spejler hende i dette og taler med hende om, hvad hun selv oplever. Camilla kan godt

se, at skunken er dårlig for hende. Jeg giver udtryk for min bekymring for hende, og vi laver sammen nogle nødplaner i forhold til hvem hun kan tage kontakt til, hvis hun skulle få det værre.

Dette er lige inden jeg går på sommerferie. Vi laver en plan med en anden af Ro på Rusens vejledere, som Camilla kan få samtaler med, mens jeg er væk.

Jeg ringer til hende, da jeg er tilbage fra ferie. Hun har fået det dårligere. Jeg taler længe med hende i telefonen, og i løbet af telefonsamtalen når vi frem til, at det bedste vil være at hun bliver indlagt.

Jeg tager hjem og henter hende, og vi tager sammen på psykiatrisk skadestue, hvor hun bliver indlagt på lukket afdeling.

Efter nogle måneder bliver hun udskrevet. Hendes skizofreni-diagnose er blevet lavet om til bipolar lidelse, mens hun var indlagt. Hun bliver henvist til "Kompetencecenter for Affektive lidelser" med henblik på behandling. Da hun kommer til første samtale afviser de hende, fordi hun er startet med at ryge igen. I stedet henviser de hende til Distriktpsykiatrien, hvor Camilla igen får en skizofreni-diagnose. Camilla bliver medicineret i henhold til sin nye diagnose, og hun går desuden til regelmæssige samtaler derude.

Da Camilla udskrives fra psykiatrisk afdeling starter hun i forløb hos mig igen. Hun brobygges herfra videre til CKB's forandringsgruppe, hvor hun kort tid efter opstart stopper med at ryge hash, med støtte fra gruppeledere og unge i gruppen.

Camilla forklarer, at hun mærker for mange negative påvirkninger på sit sind, og at hun ikke tør risikere endnu en psykose og indlæggelse.

Camilla har gået i gruppen i to måneder nu. Hun er startet i fitness, hvor hun træner to gange om ugen. Hun er desuden begyndt at tale om uddannelse med sin vejleder på CKB.

Brobygning som vigtigt redskab i indsatsen

ANDERS' HISTORIE

Fortalt af Katrine Kragh, rådgiver i Ro på Rusen

Anders er 16 år og er lige blevet indskrevet på Københavns Kommunes Ungdomsskole. Anders er droppet ud af flere forskellige skoler pga. for meget fravær. Han har hørt om Ro på Rusen gennem sin lærer, som har fomidlet kontakten til mig.

Anders er meget ærlig om sit forbrug af både hash og alkohol. Han ryger mange gange dagligt og drikker omkring fire dage om ugen. Når han drikker, kan det sagtens være hel flaske sprut – også selvom han skal op og i skole dagen efter.

Anders har diagnoseme ADHD og Tourette. Hans store forbrug af hash skyldes i høj grad ADHD-diagnosen, da han oplever, at hashen hjælper ham med at få ro. Anders mener selv, at forbruget er problematisk, hvis han skal være i stand til at passe sin skole., og han vil meget gerne gøre noget ved det.

Anders fortæller mig, at han har et stort ønske om at passe sin skole. Det er bare svært for ham. Han vil gerne gøre sin mor glad. Hun betyder meget for ham, og han er ked af, at han har skuffet hende mange gange. Han har også et stort ønske om at ryge og drikke mindre, men han har ringe tiltro til, at han vil klare det.

Ugen efter, jeg første gang møder Anders, bliver han afvist på skolen, da det fra skolens side vurderes, at han ikke formår at følge undervisningen.

Vores anden samtale tager vi derfor i Ørstedsparken, som ligger tæt på U-turn. Jeg fortæller Anders om U-turns daggruppe, hvor det er muligt at tage en 9/10. klasse, mens man sideløbende har samtaler med en behandler. Anders er med det samme interesseret.

Vi går forbi U-turn, hvor det viser sig, at en af medarbejderne i Daggruppen har tid til at tage en snak med den Anders med det samme.

Ugen efter starter han i Daggruppen.

NICOLINES HISTORIE

Fortalt af Anne Grønberg, rådgiver i Ro på Rusen

Nicoline på 21 år henvender sig til mig i september måned. Hun fortæller, at hun er opvokset sammen med sin storebror hos deres mor, der er alkoholiker. Hun har tidligere selv røget hash dagligt og haft et massivt forbrug af hårde stoffer. I januar stoppede hun med at tage stoffer, og med støtte fra et fire måneders gruppeforløb i U-turn, lykkedes det Nicoline at lægge hashen på hylden.

I forbindelse med konflikter med sin kæreste og studiestart på Niels Brock begynder Nicolines "jeg er ikke god nok"-tanker at larme mere, end de har gjort et stykke tid, og hun begynder så småt at ryge joints med kæresten igen. På mange måder er det ikke den vej hun har lyst til at gå, så hun henvender sig til mig igen. Efter et par samtaler stopper hun igen med at ryge. Vi kigger nærmere på hendes tanker om ikke at være god nok

og snakker om, hvordan en opvækst med en forælder, der drikker, kan medvirke til at man ender med de tanker. Sammen tager vi derfor til en samtale i DeDrikkerDerhjemme (DDD), hvor Nicoline genkender de fleste af de klassiske problematikker, som rådgiveren derfra ridser op for hende. Hun vil gerne starte i et forløb.

DDD's lokaler ligger lige ved siden af Niels Brock, og Nicolines vejleder på skolen støtter op om forløbet, og tilbyder at hun kan gå til samtalerne uden at få fravær på skolen.

Desværre aflyste Nicoline samtalerne hos DDD. Nicoline og jeg har aftalt at mødes til en kaffe i næste uge, hvor vi skal tale om, hvordan hun kommer videre.

Historier fra socialrådgiverindsatsen

Socialrådgiverfunktionen under Ro På Rusen er en del af den helhedsorienterede SUF-SOF-indsats. Som det fremgår af evalueringen, har mange af de unge, der henvender sig til rusmiddelrådgiverne mange forskellige problematikker, som ofte står i vejen for at skabe de positive forandringer som de unge ønsker... Det samme gælder psykologerne fra Ung i Forandring, der også kan trække på socialrådgiverens kompetencer.

SINES HISTORIE

Fortalt af Maja Eriksen, socialrådgiver i Ro på Rusen

Sine henvender sig til mig efter henvisning fra en psykolog fra Ung i Forandring. Hun har brug for hjælp til at finde en bolig. Sine bor pt. rundt omkring hos venner. Det er meget hårdt for hende, da hun lider af angst og en svær depression. Hun har som mange andre unge, brug for et fast sted at sove. Jeg kontakter Matthæusgade (enheden for Sociale Ydelser, Københavns Kommune) for at indstille Sine til en bolig via den sociale boliganvisning. Da det ikke kan lade sig gøre, udfylder vi et ansøgningsskema til herberg og krisecentre. Derudover hjælper jeg med at skrive Sine op til forskellige kollegier med en støtteskrivelse.

Dette medfører, at hun rykkes otte måneder frem på ventelisten. Indenfor et par måneder er der et ledigt værelse på et herberg i København. Der er både en kontaktperson, sagsbehandler og psykiater tilknyttet stedet. Jeg tager med Sine ud for at se herberget og tale med personalet. I mellemtiden påbegynder Sine en ny uddannelse. Hun har tidligere påbegyndt en del studier, som hun ikke har kunnet gennemføre. Efter at have boet på herberget i to måneder, får Sine tilbudt et kollegieværelse. Hun bor nu på kollegiet og er fortsat under uddannelse.

JAKOBS HISTORIE

Fortalt af Maja Eriksen, socialrådgiver i Ro på Rusen

Jakob henvender sig til mig for at få hjælp til sin bolig-situation. Jakob bor hjemme hos sin mor, men de skændes meget, og det fungerer ikke. Der har tidligere været en børnesag på Jakob, og han er derfor i efterværn, hvor han har fået tildelt en kontaktperson. Ud over at drøfte boligmuligheder, ønsker Jakob at få et fritidsjob, for at være bedre stillet økonomisk. Under vores samtale, fortæller Jakob, at han har et stort forbrug af hash. Jeg kan mærke, at forbruget fylder meget hos ham, men han fortæller, at han ikke ønsker at starte i rusmiddelbehandling. Jeg fortæller ham derfor om Ro på Rusens rådgiver, som sidder på skolen og tilbyder anonyme samtaler. Jakob er interesseret og jeg aftaler derfor med ham, at jeg giver Ro på Rusens rådgiver hans nummer. Rådgiveren kontaktede kort efter Jakob, som efterfølgende kom til samtaler.

FATIMAS HISTORIE

Fortalt af Maja Eriksen, socialrådgiver i Ro på Rusen

16-årige Fatima henvender sig til mig på skolen, og fortæller at hun ikke længere kan bo derhjemme. Fatima vil ikke bære tørklæde og har derfor mange konflikter med sine forældre. Der er tidligere lavet en børnefaglig undersøgelse på Fatima, og efter aftale med Fatima, kontakter jeg derfor hendes sagsbehandler og fortæller hvordan det står til derhjemme. Fatimas sagsbehandler fortæller, at hun ikke har kunnet få fat i Fatima i flere måneder. Vi aftaler, at Fatimas sagsbehandler kommer til møde på skolen hvor både jeg, Fatima og Fatimas mor deltager. Til mødet gennemgår vi den børnefagligundersøgelse, for at finde frem til, hvilken foranstaltning, der skal iværksættes. Fatima godkender den og får derefter bevilliget en kontaktperson, som skal støtte Fatima fremover.

DEL 5. Opsamling og væsentligste resultater

Denne evalueringsrapport havde til formål at 1) afdække indsatsens aktiviteter, målgruppe og effekter, 2) afdække erfaringer fra samarbejdet med SUF og BIF, 3) Belyse væsentligste opmærksomhedspunkter/udfordringer og 4) Belyse udviklingsfokus i indsatsen.

I dette afsnit samles op på rapportens hovedresultater.

1) AKTIVITETER, MÅLGRUPPE OG EFFEKTER

OPSPORING AF UNGE OG TIDLIG INDSATS

I alt 475 elever på otte forskellige **uddannelsesinstitutioner** har været til rådgivning hos Ro på Rusen i perioden 2015-2017. Størstedelen af henvendelserne (70,5 %) har været til rusmiddelrådgiverne, mens knapt en tredjedel har været henvendelser til socialrådgiveren.

Siden indsatsens opstart har der været en markant stigning i henvendelser – fra 85 henvendelser i 2015 til 244 i 2017 – ca. tre gange så mange henvendelser (287 % af antallet i 2015).

I tråd med dette har Ro på Rusen afholdt 787 samtaler i 2017, hvilket er 486 flere end 2015.

På **CKB** har i alt 311 unge har været i rådgivnings- eller gruppeforløb i perioden 2015-2017. Heraf har 98 været i gruppeforløb, mens 213 har været i individuelle forløb.

Målsætningen om at ca. 100 unge deltager i gruppeforløb og/eller modtager individuel rådgivning årligt (fordelt med ca. 68 unge i individuelle forløb og 32 unge i grupper) er dermed opfyldt.

På **uddannelsesinstitutionerne** er fremmødeprocenten i de individuelle forløb 78,3 %, mens fremmødeprocenten på **CKB** er 61,1 %.

HJÆLP VIA KORTVARIG INDSATS

Data for gennemførte forløb²³ viser, at gennemsnitlængden er hhv. 7,1 og 7,3 samtaler pr. forløb på skolerne og CKB. Dette indikerer, at de unge kan hjælpes gennem en relativ kortvarig indsats ude i deres nærmiljø.

UDBREDELSE AF VIDEN OM RUSMIDLER OG OPKVALIFICERING AF PERSONALET PÅ SKOLERNE

Aktivitetsopgørelsen af klassedialoger og kompetenceudvikling viser, at Ro på Rusen gennem klassedialoger, "workshops" og undervisning har været i dialog med unge og udbredt viden om rusmidler til 2182 unge på 10 forskellige uddannelsesinstitutioner og CKB.

Ro på Rusen har derudover afholdt fem to-dages kurser og flere temadage for både undervisere, vejledere og mentorer. Hertil har Ro på Rusen lavet 19 oplæg for professionelle, primært fra uddannelsesinstitutioner. Med den øgede tilgang til Ro på Rusens rådgivere på skolerne lader det til, at målet om at opkvalificere personalet på skolerne er nået.

²³ Med gennemført menes, at den unge har modtaget et individuelt tilpasset rådgivningsforløb, som afsluttes planmæssigt i samarbejde med den unge. Data dækker her forløb med mere end en samtale, og hvor den unge har henvendt sig pga. egne rusmiddelproblemer

MÅLGRUPPEN – DE UNGE I INDSATSEN

Målgruppen på **uddannelsesinstitutionerne** er karakteriseret ved at have en lille overvægt af kvinder (58,5 %), og omkring en fjerdedel (27,0 %) er under 18 år. Størstedelen af eleverne har hash som hovedstof (84,4 %) efterfulgt af alkohol, som er hovedstoffet for 6,7 %.

39 % angiver, at de bruger andre stoffer end hovedstoffet. Over halvdelen svarer, at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt.

På **CKB** er målgruppen karakteriseret ved at have en overvægt af mænd (68,3 %), og gennemsnitsalderen er 24,6 år (målgruppen på CKB er unge mellem 18 og 30 år). Størstedelen har hash som hovedstof (70,6 %) efterfulgt af alkohol, som er hovedstoffet for 16,4 %. 67,8 % angiver, at de bruger hovedstoffet dagligt, herunder angiver størstedelen, at de bruger hovedstoffet flere gange dagligt. 32,6 % angiver, at de bruger andre stoffer end hovedstoffet.

RO PÅ RUSEN NÅR UNGE MED ANDEN ETNISK BAGGRUND END DANSK

Opgørelsen af andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk viser, at indsatsen når en målgruppe, der hidtil har været vanskelig at nå for U-turn. På skolerne angiver 29,3 % af de unge, at de har anden etnisk baggrund end dansk, mens det på CKB gælder for 27,3 %. Derudover viser ny forskning, at elever med indvandrerbaggrund har 57 % større risiko for frafald på erhvervsuddannelserne end etnisk danske elever²⁴. Ro på Rusen når altså en særligt udsat gruppe unge med deres tilstedeværelse på skolerne.

EN MÅLGRUPPE MED KOMPLEKSE UDFORDRINGER

Overordnet for begge indsatses gælder, at der tegnes et billede af en udsat gruppe unge, der, ud over problemer med rusmidler, er belastet af komplekse problemstillinger, som kan have stor betydning for deres handlemuligheder og succes på skolerne og vejen mod uddannelse/beskæftigelse på CKB.

På **uddannelsesinstitutionerne** har mere end hver fjerde (27,7 %) angivet, at de har en psykiatrisk diagnose, og næsten hver tredje svarer at en eller begge forældre/andre omsorgspersoner har eller har haft et rusmiddelproblem. Derudover har 16 % på et tidspunkt i deres liv været anbragt.

På **CKB** er gruppen af unge med udfordringer større. Her angiver næsten halvdelen (48,5 %) at have en psykiatrisk diagnose, og 4,6 % angiver, at de er i gang med at blive udredt. Omkring hver fjerde (24,6 %) angiver, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har været anbragt, og 43,8 % svarer, at én eller begge af deres forældre/andre omsorgspersoner tidligere har haft, eller aktuelt har, rusmiddelproblemer. Derudover angiver mere end hver fjerde (27,5 %), at være uden bolig eller bo på institution. Hertil svarede hver fjerde i grupperne (24,2 %), at deres boligsituation var usikker.

Det ses desuden, at 14,3 % af de unge i gruppeforløbene ikke har afsluttet 9. klasse med afgangseksamen, og 44,9 % er droppet ud af en eller flere uddannelser. Omkring hver femte (18,4 %) har fået en dom for en forseelse. Derudover har mere end hver fjerde (28,6 %) tidligere været i behandling for deres rusmiddelproblem.

SUCCESS MED OPSPORING AF EN UDFORDRET GRUPPE UNGE

Erfaringerne fra indsatsen viser, at samspillet mellem de lokale nøglepersoner og Ro på Rusen-rådgiverne omkring opsporing og tidlig indsats betyder, at tilbuddet når ud til unge, som efter eget udsagn ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusens tilbud var der.

²⁴ "Forskningsprojekt om fastholdelse af erhvervsskoleelever i det danske erhvervsuddannelsessystem – kort version", v. Forskere og Phd-studerende fra Aarhus, Aalborg og Roskilde Universitet samt KORA har deltaget i projektet, 2013, www.psy.au.dk/frafald.

67,2 % af de unge, der henvendte sig til rusmiddelrådgiverne på **uddannelsesstederne**, og 40,6 % af de unge i de individuelle forløb på **CKB** angav ved første samtale, at de ikke ville have søgt hjælp, hvis ikke Ro på Rusen var på deres skole/CKB.

Interviews med elever og nøglepersoner viser, at Ro på Rusens tilgængelighed og fleksibilitet har stor betydning for, at de unge søger hjælp eller tager imod tilbuddet, når vejledere og lærere henviser dem.

Det lader således til, at Ro på Rusen har succes med at opspore og nå en gruppe unge, som ellers ikke ville have søgt hjælp.

EFFEKTER

RUSMIDLER

I alt 58,6 % af de unge, der har gennemført et forløb på skolerne og CKB, har ophørt, vedligeholdt ophør eller reduceret deres forbrug af hovedstoffet.

<p>Uddannelsesstederne: 63,2 % (ud af 117) CKB: 54,5 % (ud af 134) I alt: 58,6 % (ud af 251)</p>

TRIVSEL OG UDDANNELSE

Ved den første og den afsluttende samtale vurderer de unge deres generelle trivsel på en skala fra 1-10. Data viser en **positiv udvikling i de unges selvvurderede trivsel**. Til sammen vurderer flere af de unge på skolerne og CKB deres trivsel i den høje ende af skalaen (8-10) ved den afsluttende samtale (17 %), sammenlignet med første samtale (7 %). På samme måde har markant færre vurderet deres trivsel i den lave ende (1-3) ved den afsluttende samtale (4 %), sammenlignet med første samtale (23 %) (n = 164)

<p>Uddannelsesstederne: 1-3 start = 27 %, 1-3 slut= 6 % 8-10 start = 8 %, 8-10 slut= 14 % CKB: 1-3 start = 10 % , 1-3 slut= 0 % 8-10 start = 5 %, 8-10 slut= 26 % I alt: 1-3 start = 23 %, 1-3 slut= 4 % 8-10 start = 7 % 8-10 slut= 17 %</p>
--

Derudover angiver mere **end hver tredje (36 %), at det går bedre med at passe skolen** ved den afsluttende samtale (n=103). Data understøttes af interviews med de unge og skolepersonale fra 2016, der viser, at de unge har oplevet positive forandringer i deres fysiske og mentale trivsel – de unge fortæller blandt andet om forbedret koncentrationssevne og om mere energi og overskud i hverdagen.

BROBYGNING

I alt 21 % af de unge på skolerne og CKB er brobygget til andre tilbud (fx U-turn, andet rusmiddelbehandlingstilbud, DeDrikkerDerhjemme, Ung i Forandring eller psykiatrien).

<p>Uddannelsesstederne: 22 % (ud af 216) CKB: 19 % (ud af 140) I alt: 21 % (ud af 356)</p>

2) SAMARBEJDET MED SUF OG BIF

Overordnet er der gode tilbagemeldinger om SUF-SOF-samarbejdet og BIF-SOF-samarbejdet.

ET VELLYKKET SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF FORVALTNINGER

Erfaringer fra både SOF, SUF og BIF peger på, at den fælles indsats er et unikt samarbejde på tværs af forvaltninger, der giver nye muligheder i arbejdet med de unge. Det er en stor styrke, at man har tænkt hhv. trivsels-, psykisk- samt

fysisk sundhed og beskæftigelsesindsatser sammen med Ro på Rusens rusmiddelindsats, da de unge får en mere helhedsorienteret indsats, der har fokus på at fastholde de unge i uddannelse eller hjælpe dem i beskæftigelse. Samspillet mellem skolerne/CKB og Ro på Rusen, samt dét, at indsatsen er forankret dér, hvor de unge er, har desuden gjort det muligt at nå en stor gruppe unge med rusmiddelproblemer, som, efter eget udsagn, højst sandsynligt ikke ville have henvendt sig i kommunens andre rådgivnings- og behandlingstilbud.

ET SAMARBEJDE ER KØRT I GANG

Resultaterne viser, at der fra 2015-2017 er sket en markant stigning i antal henvendelser i Ro på Rusens rådgivning. Dette viser et stort behov for indsatsen, der i stigende grad benyttes af både unge og personalet på skolerne. Det viser også, at indsatsen og samarbejdet med skolerne for alvor kører. Ro på Rusen var i 2015 en ny indsats, som skulle køres i gang. Der har været afholdt mange opstartsmøder, udarbejdet samarbejdsaftaler og fulgt op på samarbejdet med SUF; BIF, ledelsen på skolerne og CKB samt diverse nøglepersoner og andet personale. Der er således lagt mange ressourcer i at opstarte og etablere et samarbejde på tværs af forvaltningerne. Erfaringerne og data viser, at Ro på Rusen er blevet et mere etableret tilbud, og samarbejdet på tværs af forvaltninger og med skolerne/CKB forbedres med tiden og kører nu stabilt med et solidt grundlag for videreførelse og udvidelse.

SOCIALRÅDGIVEREN – EN VIGTIG SPARRINGSPARTNER

Det er en stor fordel, at Ro på Rusens socialrådgiver kan hjælpe med problemstillinger omhandlende økonomi, bolig mm.

Ud over at de unge selv kan henvende sig til socialrådgiveren, er det erfaringen, at både Ro på Rusens rådgivere, SUF-psykologerne og vejledere på skolerne bruger socialrådgiveren som sparringspartner i sager med unge. På den måde understøtter socialrådgiveren det helhedsorienterede arbejde med de unge.

3) UDFORDRINGER

UDEBLIVELSER OG FRAFALD

Trods en høj gennemførelsesprocent bliver omkring hver femte aftale ikke afholdt, da den unge aflyser eller udebliver. Aflysninger og udeblivelser er en problematik, som Ro på Rusens rådgivere har været opmærksomme på siden opstart. Derfor gør rådgiverne en stor indsats for at fastholde de unge og øge fremmødet ved blandt andet at ringe og/eller sms'e de unge før en samtale.

Derudover er nogle unge (jf. side 13) blevet pålagt af deres skole at møde op i Ro på Rusens rådgivning pga. deres rusmiddelforbrug og/eller fordi de er frafaldstruede. Dette betyder, at der må lægges stor vægt på den unges refleksion over egen situation og motivationsarbejde.

På nogle skoler og på CKB kan det være hhv. skolepersonalet og de unges mentorer, der laver aftaler med Ro på Rusen om at kontakte de unge. Det sker, at personalet har formidlet kontakt til en ung, som aldrig starter i forløb, da den unge ikke svarer. Der kan altså være et stykke vej til den første samtale hos Ro på Rusens rådgivere, når de unge henvises af skolepersonalet/mentorer.

Samtidig viser erfaringerne fra CKB og skolerne, at de unge har mere stabile forløb med større fremmøde, når der er et tæt samarbejde mellem mentor/vejleder og rådgiver.

Et væsentligt opmærksomhedspunkt er derfor at arbejde for et endnu bedre og tættere samarbejde mellem indsatsens rådgivere og personale/mentorer på skolerne og CKB.

BROBYGNING

Resultaterne viser, at indsatsens målgruppe er udfordret af komplekse problemstillinger ud over rusmidler. Dette har blandt andet betydet, at der har været behov for brobygning i flere forløb end først antaget.

Brobygning af de unge til andre tilbud kan være udfordrende – og kan derfor kræve en del tid og ressourcer fra rådgiverne. Af udfordringer nævner rådgiverne fx ventelister til psykiatrien, at de unge ikke har lyst til at bryde relationen til rådgiverne, og at de unge kan være "institutionsforskrækkede" – og ikke vil være en del af "systemet".

Erfaringerne er dog, at processen omkring brobygningen af unge bliver nemmere, og dét at medarbejderne i Ro på Rusen er organisatorisk forankret i U-turn, letter brobygningsprocessen hertil og sikrer en god overgang.

Det er desuden en styrke, at der lokalt på skolerne kan brobygges mellem Ro på Rusen og psykolog-indsatsen "Ung i forandring" (under SUF), ligesom at der lokalt på CKB nemt kan brobygges til *Ung i Afklaring*²⁵

Desuden er der etableret samspil med Rådgivningen DeDrikkerDerhjemme om lokale indsatser på skolerne.

Det er dog en generel udfordring, at en del af de unge på skolerne ikke er bosat i Københavns Kommune, og at nogle aldersmæssigt er udenfor målgruppen i fx U-turn.

10 SAMTALER ER IKKE ALTID NOK

Ro på Rusen tilbyder op til 10 anonyme samtaler med de unge. Men i nogle tilfælde er 10 samtaler ikke tilstrækkeligt for de unge. Som det fremgår af resultaterne, har målgruppen en del flere udfordringer end først antaget, og en del af de unge har behov for brobygning. I brobygningen arbejder rådgiverne på at følge den unge helt til dørs, så den unge ikke slippes, før de er sikkert videre. Blandt andet derfor kan rådgiverne ikke altid afslutte et forløb indenfor rammen på 10 samtaler.

4) UDVIKLINGSFOKUS

UDVIDELSE AF INDSATSEN

I 2018 har Ro På Rusen fokus på etablering af samarbejder med flere uddannelsesinstitutioner for dermed at nå ud til flere unge. Samarbejde med fem nye uddannelsesinstitutioner er allerede under opstart, da Ro På Rusen i budgetaftale 2018 fik tildelt midler til udvidelse af indsatsen (2018 til 2021). Midlerne til udvidelse blev ansøgt under forudsætning af, at grundbevillingen (Ø104) fortsættes.

Ro på Rusen vil dermed have indsatser på i alt 13 uddannelsessteder og CKB (i alt 22 adresser) i 2018.

UDVIKLING OG STYRKELSE AF BIF-SUF-SOF SAMARBEJDET PÅ TVÆRS

Såvel ledelsen i Ro på Rusen (SOF), Ung i Forandring (SUF) og på CKB (BIF) understreger, at det er væsentligt med fortsat fokus på at videreudvikle samarbejdet på tværs af forvaltningerne, så den helhedsorienterede indsats og samarbejdet om de unge sker på bedst mulig vis.

Ro på Rusen blev i 2017 en del af partnerskabsaftalen mellem SUF og 24 ungdomsuddannelser/produktionsskoler i København. Formålet er at nedbringe frafaldet på uddannelsessteder gennem aktiviteter målrettet psykisk sundhed, rygning, seksuel sundhed, alkohol og rusmidler.

Samarbejdet på tværs skal blandt andet styrkes i regi af partnerskabsaftalen, der sikrer en koordineret indsats omkring samarbejdet med skolerne.

²⁵ Ung i Afklaring er et psykiatrisk/psykologisk udrednings- og afklaringsstilbud, der kan hjælpe de unge, der kæmper med psykiske udfordringer, med at blive udredt.

OPSPORING AF FLERE UNGE

Trods en markant stigning i henvendelser fra unge, vil der fortsat være kontinuerligt fokus på at skabe synlighed omkring indsatsen med henblik på at opspore og nå flere unge.

Både undervisere, vejledere og mentorer spiller her en væsentlig rolle, da det er dem, der i første omgang skal opda-ge problematikken og hjælpe de unge videre til tilbuddet. Derfor vil der fortsat være fokus på at understøtte lærere og vejlederes kompetencer i arbejdet med tidlig opsporing, motiverende samtaler og brobygning til rusmiddelrådgiv-erne.

NEDBRINGELSE AF UDEBLIVELSER OG FRAFALD

Ro på Rusen gør løbende en indsats for at fastholde de unge og øge fremmødet til samtalerne (fx ringe eller sms'e de unge før samtalerne). Data viser dog, at omkring hver femte samtale ikke bliver afholdt, fordi den unge enten aflyser eller udebliver.

Erfaringer viser, at de unge har mere stabile forløb med større fremmøde, når der er et tæt samarbejde mellem vejleder/ mentor og Ro på Rusen-rådgiveme. Et væsentligt udviklingsfokus er derfor at skabe tættere samarbejde mellem Ro på Rusens rådgivere og personale/mentorer på skoleme og CKB.

UDVIKLING AF INDSATSERNE

Der er fortsat fokus på at udvikle og tilpasse aktiviteterne i indsatsen til skolernes og CKB's behov og rammer.